

Svžinar

GLASILO RAVENSKIH ŽELEZARJEV

LETO XVII

Ravne na Koroškem, 28. aprila 1980

Št. 8

Izdaja delavski svet Železarnice Ravne kot 14-dnevnik v nakladi 5500 izvodov

Ureja uredniški odbor: Miroslav Garb, Jože Gruden, Sead Karadža, Marjan Kolar, Olga Radovič

Glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar
Telefon 861 131, int. 304

Tiska ČGP Večer, Maribor
Glasilo je po 7. točki 1. odst. 38. čl. zakona o obdavljenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni listi SFRJ, št. 33/72) in mnenju sekretariata za informacije SRS št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka

RDEČ JE PRAZNIK DELA

Vsak praznik ima svoje korenine. Ob vsakem tudi nekaj slavimo. Slaviti delo pomeni slaviti smisel človekovega življenja. Ne delo kot posplošeno garanje iz dneva v dan, temveč tisto, ki nam s svojimi rezultati omogoča lepše, kulturnejše in udobnejše življenje. To je bil že od vsega začetka smoter ustvarjalnega dela: skok iz car-

stva nujnosti v carstvo svobode.

In ker je bilo delo vedno neolčljivo povezano s človekom kot njegova osnovna prvina, je zgodaj postalo tudi vir izkoriščanja, prilaščanja rezultatov in vseh pravic, ki iz njega izhajajo. Zato tudi najbolj boleče.

Od vsega začetka se bje boje zoper to izkoriščanje privilegi-

rane manjšine, ki pa je vsakič našla pot, da v novih pogojih vsebinsko še poglobi odtujevanje ljudi od dela in njegovih rezultatov. Kapitalizem je takšno odtujitev pripeljal do vrha. Razrešitev protislovja med družbenim delom množic in posamičnim prilaščanjem njegovih rezultatov je zato temeljni pogoj za popolno osvoboditev človeka.

Obupnim poskusom upora proti zatiranju v človeški zgodovini (spomnimo se uporov sužnjev in brezpravnih kmetov) se pridružuje tudi velika stavka delavcev v Chicagu l. 1868. Vsi ti poskusi so bili krvavo zatrti. Rdeča je zato barva delavcev. Rdeč je praznik dela. Šele zlitje nosilca revolucije delavskega razreda z idejami marksizma je postalo učinkovito orožje v boju za osvoboditev dela in človeka. Samoupravljanje je otrok takega zlitja. Otroci, ki dozoreva. Ne le v počastitev spominov na spomladanske do-

godke pred 112. leti v Chicagu, kot simbol revolucionarnega boja delavskega razreda vihrajajo zato rdeče zastave ob prvem maju v pozdrav pravici in svobodi.

Prvi maj je naš praznik. Vzoredno z razvojem samoupravljanja se spreminjajo tudi poudarki pri njegovem praznovanju. Če smo pred 30. leti pozdravljali velike delovne zmage pri obnovi porušene domovine, pozdravljamo danes svobodno združevanje dela in njegovo svobodno menjavo, naše nove pridobitve in spodbude za nadaljnji razvoj. Le razvijanje proizvodnih sil omogoča kakovostne spremembe odnosov v družbi. In človek je njihov del. Tudi v sebi moramo spreminjati odnos do dela, do družbenih sredstev in do soljudi. Samoupravljanje je dograjevanje sistema odnosov, ki izhajajo ravno iz dela. Njemu praznik!

Vojo Močnik

Prijazno nebo

Kako izpolnjujemo planske obveznosti

Skupna proizvodnja v marcu je bila prekoračena z 6,5 odst., tako znaša prekoračitev v kumulativni 1,9 odst. Opremo smo prekoračili za 5,2 odst., kumulativno 6,3 odst. Prekoračitev fakutrirane realizacije znaša 12,7 odst., v kumulativni 3,4 odst. Plan izvoza pa smo prekoračili za 27,3 odst., v kumulativni pa tudi beležimo zaostanek 3,3 odst.

TOZD ieklarna. Plan skupne proizvodnje je TOZD presejal za 6,8 odst. Proizvodnja bi lahko bila še večja, če ne bi bili oboki peči slabše vzdržljivi. Tudi vložek je bil volumensko slab, saj je bilo pogostoma potrebno 5-6-kratno zalaganje peči. Preskrba s surovinami je bila zadovoljiva, v kritični situaciji pa je bil TOZD zaradi pomanjkanja FeTi, FeV, FeMo. Občansko je na nekaterih izmenah primanjkovalo delavcev.

TOZD jeklolivarna. V marcu je tozd znatno presejal vsa predvide-

na pričakovanja in tako pokrila vse negativne razlike iz minulih mesecev. Z naročniki je dobro oskrbljen. Žal pa ga bodo še naprej pestile nizke prodajne cene, ki nikakor ne bodo zadoščale za pokrivanje hitro naraščajočih stroškov surovin in energije. Pričakujemo lahko, da bo že sedaj slaba reprodukcijska sposobnost še slabša, in to kljub boljšim količinskim dosežkom. Rešitev vidi vodstvo tozda v hitri in učinkoviti spremembi proizvodnega programa. Zato pa bi potrebovali znatno več pomoči na področju tehnološkega razvoja, raziskavi trga in nove kvalitete komercialne dejavnosti.

TOZD valjarna. Prekoračitev mesečnega plana skupne proizvodnje gredeč znaša 8,2 odst., srednjih profilov je bilo izdelanih za 6,8 odst. več, zaostaja pa proizvodnja lahkih profilov za 28,2 (Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani)

odst., predvsem zaradi valjanja drobnejšega asortimana. Mesečni plan izvoza je TOZD presejal za 38,4 odst. prekoračitev v kumulativni znaša 7,1 odst. Znižal se je tudi odstotek izmečka, tako da beleži TOZD v marcu najmanjši odstotek izmečka letos.

TOZD kovačnica. Proizvodnja v TOZD je bila v marcu dokaj visoka, saj znaša prekoračitev plana skupne proizvodnje 7,4 odst. Zaostanek beleži TOZD edinele pri proizvodnji kovanih palic, in to 0,3 odst. Težave pa nastajajo pri orodju oziroma uslugah iz domačih TOZD. Vsi organizacijski po-

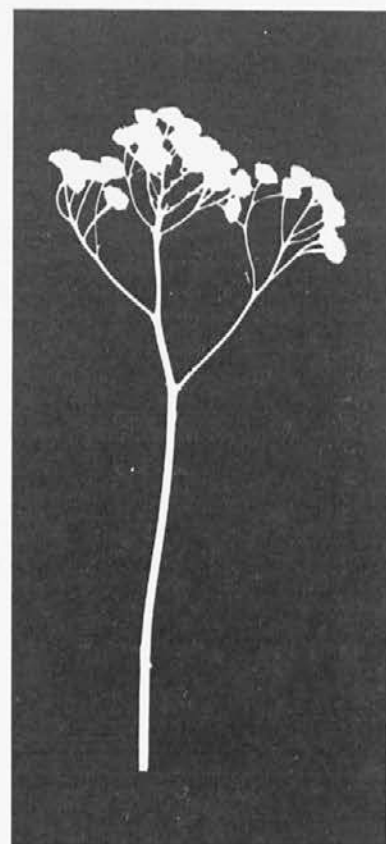
segi so usmerjeni v izvedbo akcij za ustalitev.

TOZD jeklovlek. Proizvodnja vlečenega jekla je bila za 17,1 odst. večja, luščenega jekla pa je bilo za 10,0 odst. več, kot predvideva mesečni plan. Zaostanek beleži TOZD pri brušenem jeklu 14,9 odst. in vlečeni žici 36,0 odst. Težave v TOZD nastajajo zaradi pomanjkanja vložka jekel za ventile, po katerih kupci zelo povprašujejo.

TOZD stroji in deli. Po mesečnem operativnem planu ni bila realizirana celotna količina litine in valjev zaradi prekoračitve rokov termične obdelave. Kljub pri-

zadavnemu delu monterjev še nadalje ostaja neizvršena odprema stiskalnic zaradi še neuvožene elektro opreme. Odprema stiskalnic bi znatno dvignila blagovno proizvodnjo strojev, s tem pa bi se tudi skupna blagovna proizvodnja precej približala planu. Zaradi takšnih in podobnih vzrokov je v TOZD narasla nedokonzana proizvodnja.

TOZD industrijski noži. TOZD je dosegel predvideni plan mesečne proizvodnje le z 68,3 odst. Prekoračitev plana industrijskih nožev znaša 18 odst. Zaostaja pa pri proizvodnji brzoreznega orodja za 66,6 odst., pri grobo obdelanih pa-

Kontrast

TOZD	ODSTOTEK DOSEGANJA V PRIMERJAVI Z ENAKIM OBDOBJEM LANI							
	SKUPNE PROIZVODNJE		ODPREME		FAKTURIRANE EKSTER. REALIZACIJE		IZVOZA	
	marec	kumulativ.	marec	kumulativ.	marec	kumulativ.	marec	kumulativ.
JEKLARNA	102,7	102,3	-	-	-	-	-	-
JEKLOLIVARNA	105,8	104,1	121,1	108,3	161,6	138,3	262,5	247,6
VALJARNA	97,5	99,5	91,8	106,1	111,1	129,1	184,8	213,3
KOVAČNICA	103,4	101,0	96,4	94,9	128,9	126,8	340,0	347,3
JEKLOVLEK	121,8	124,0	114,7	118,0	123,4	130,6	346,0	877,5
STROJI IN DELI	80,7	91,3	81,8	91,1	155,7	136,2	7,5	18,2
- noži, brzorezno orodje	125,0	155,1	98,6	120,5	113,1	144,0	106,9	118,9
- gredice	-	181,9	-	-	-	-	-	-
- palice	63,3	55,9	73,1	58,6	80,1	63,3	-	-
INDUSTRIJSKI NOŽI	66,4	126,7	90,9	97,8	111,8	139,6	106,9	118,9
PNEVMATIČNI STROJI	107,0	84,4	89,1	83,2	122,6	115,0	-	92,8
VZMETARNA	126,5	111,6	118,1	107,4	132,4	126,3	75,3	73,9
REZALNO ORODJE	90,5	91,7	68,2	76,2	118,5	122,0	71,0	109,4
KOVINARSTVO LJUBNO	89,4	81,8	79,6	75,9	104,7	116,6	-	-
KALILNICA	-	-	-	-	114,1	102,7	-	-
STOR. DRUGIH TOZD-DS	-	-	-	-	61,9	120,2	-	-
SKUPAJ DO	100,4	101,1	95,6	104,3	126,4	129,8	148,1	157,9

ODSTOTEK DOSEGANJA OPERATIVNEGA PLANA
SKUPNE PROIZVODNJE

TOZD	MAREC	AKUMULATIVNO
JEKLARNA	102,1	101,8

TOZD	ODSTOTEK DOSEGANJA NAČRTOVANE(ga)							
	SKUPNE PROIZVOD.		ODPREME		FAKTURIRANE EKSTER. REALIZACIJE		IZVOZA	
	marec	kumulativ.	marec	kumulativ.	marec	kumulativ.	marec	kumulativ.
JEKLARNA	106,8	103,9	-	-	-	-	-	-
JEKLOLIVARNA	106,6	100,4	129,9	102,8	130,2	104,4	252,9	154,9
VALJARNA	107,0	101,2	103,5	109,9	105,6	112,3	138,4	107,1
KOVAČNICA	107,4	104,2	115,0	110,4	130,3	122,3	135,8	98,1
JEKLOVLEK	107,4	104,4	103,3	104,7	107,9	106,3	66,6	100,6
STROJI IN DELI	93,1	72,7	93,4	71,2	126,0	80,8	13,7	17,2
- noži, brzorezno orodje	114,3	108,6	102,9	96,1	98,5	98,4	117,7	75,7
- gredice	-	83,0	-	-	-	-	-	-
- palice	57,6	57,0	57,8	57,5	53,3	53,0	-	-
INDUSTRIJSKI NOŽI	68,3	88,5	87,6	83,3	96,0	96,1	111,7	75,7
PNEVMATIČNI STROJI	95,9	85,6	86,6	84,1	94,3	89,6	-	150,4
VZMETARNA	107,5	106,6	100,7	103,9	108,3	105,9	104,8	109,0
REZALNO ORODJE	126,7	122,2	104,6	99,9	111,2	99,0	140,4	137,5
KOVINARSTVO LJUBNO	84,2	77,3	81,4	77,8	68,3	69,7	-	-
KALILNICA	-	-	-	-	132,9	96,8	-	-
STOR. DRUGIH TOZD-DS	-	-	-	-	59,8	80,7	-	-
SKUPAJ DO	106,5	101,9	105,2	106,3	112,7	103,4	127,3	96,7

licah pa za 42,4 odst. Izvoz je bil v marcu presežen za 17,7 odst., tako da se je nekoliko izboljšal tudi kumulativni zaostanek.

TOZD pnevmatični stroji. Tudi v minulem mesecu so bile težave z iztrošenostjo strojev ter zastarelim strojnim parkom. Primanjkuje kvalitetnega orodja. Nekaj večjih izpadov pa je bilo tudi zaradi odsotnosti z dela. Tako je bil plan skupne proizvodnje pri lafetah presežen 100 odst., pri orodju za pnevmatične stroje je bil dosežen v višini, kot predvideva mesečni načrt. Zaostajajo pa pnevmatični stroji za 15,7 odst. in vrtno orodje za 31,2 odst.

TOZD vzmetarna. Plan skupne proizvodnje je TOZD presejal za 7,5 odst. Največja prekoračitev je bila pri proizvodnji vzmetnih palic 25,6 odst., pri listnatih vzmeteh pa znaša prekoračitev 3,4 odst. K dobrim rezultatom je pripomogla tudi redna preskrba vložnega in pomožnega materiala, kakor tudi manjša odsotnost z dela zaradi bolezenskih izostankov in letnih dopustov.

TOZD rezalno orodje. TOZD je skupno proizvodnjo v marcu presejal za 26,7 odst. Pri proizvodnji pil znaša prekoračitev 50,0 odst., pri rezilnem orodju pa 18,2 odst. Proizvodnja bi bila lahko še večja, vendar za nekatere obdelovalne stroje primanjkuje naročil. Tudi preskrba s karbidno trdino ni zadovoljiva, saj je ostalo zaradi pomanjkanja le-te precej orodja neizgotovljenega. Primanjkuje tudi diamantnih brusilnih ploščic, tako da bo izpadel del proizvodnje že v aprilu, posebno resne pa bodo težave v maju, če se ne bo spremenilo stanje uvoza omenjenih materialov.

TOZD kovinarstvo Ljubno. TOZD zaostaja za predvidenim planom skupne proizvodnje v marcu 15,8 odst., v kumulativni 22,7 odst. Pri odpremi znaša zaostanek 18,6 odst., pri fakturirani realizaciji 31,7 odst.

Konferenca OO sindikata železarne je pregledala svoje delo

4. aprila je bila v hotelu Merx vollna konferenca sindikata železarne Ravne. Sprejela je poročilo o delu v preteklem obdobju predsednika, sekretarja in nadzornega odbora, program dela izvršnega odbora in finančni načrt za leto 1980. Razrešila je dosedanje člane konference ter izvolila novi izvršni odbor sindikata in nadzorni odbor.

Po splošni oceni, ki je bila tudi dovolj (samo)kritična, je naš sindikat v preteklem obdobju delal dobro. To so pokazala poročila, to so priznali gostje konference. Da je treba s takim delom nadaljevati ter kaj tudi izboljšati, so pokazali razpravljalci in program dela za letos.

Aktivnosti in naloge v letu 1980 okvirno zajemajo naslednja področja:

1. Nadaljnje uveljavljanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov.
2. Uveljavljanje družbenega planiranja in sprejemanje srednjeročnega plana za obdobje 1981 do 1985.
3. Spremljanje rezultatov gospodarjenja in smotrna delitev dohodka.
4. Uveljavljanje načela delitve po delu.
5. Vloga osnovnih organizacij in konference pri krepitvi delegatskega sistema.
6. Zaposlovanje delavcev in produktivno izkoriščanje delovnega časa.
7. Ekonomski odnosi s tujino.
8. Zdravstveno varstvo.
9. Izobraževanje in kulturno življenje delavcev železarne Ravne.
10. Organiziranje delovnih tekmovalnih kovinarjev in livarjev.
11. Oddih in rekreacija.
12. Ljudska obramba in družbena samozaščita.

Seveda pa to ne pomeni, da sindikat ne bo z vsjo potrebno resnostjo obravnaval tudi drugih tem ali področij bodisi v obliki enkratnih akcij ali kontinuirano. Obširna razprava je namreč opozorila vsaj na naslednje:

— število invalidov v železarni, njihova razporejenost po tozdih, odnos do njih itn. je snov za posebno problemsko konferenco sindikata (Milinkovič).

— Izvršni odbori bi morali bolj poznati socialno stanje delavcev v svojih osnovnih organizacijah (Stropnik).

— Cene toplovodnega ogrevanja je treba urediti, sicer bo TOZD energija stalno v izgubi, socialna varnost 104 tam zaposlenih delavcev pa ogrožena (Janežič. — Povzetek razprave zaradi aktualnosti objavljamo posebej!).

— Kulturna dejavnost v železarni je treba načrtovati (inž. Šipek), »inficirati« z gospodarskim gledanjem na delo in poslovanje v lastnem delovnem okolju. — Izvršni

odbori v osn. organizacijah se morajo bolj identificirati z delavci, saj bi tako lahko sproti razreševali razna nezadovoljstva (Žagar).

— Konfliktne situacije je treba sproti odkrivati in odpravljati.

— Navaditi se moramo na to, da bomo probleme, kot so stanovanje, šole, vrtci, zdravstvo itn. znali gledati in reševati istočasno kot krajan in delavec. (Tušek).

— Sindikat naj bo mentor mladinski organizaciji (Mlinarič).

— Srednjeročno planiranje moramo podružbiti, da ne bo le stvar strokovnih delavcev (Kacl).

NOVI ORGANI KONFERENCE

Izvršni odbor

1. Aleksander Jug, TOZD komerciala
2. Jože Gruden II, DS KSZ
3. Franjo Miklavc, TOZD kovačnica
4. Jakob Vidovšič, TOZD ETS
5. Milojko Milinkovič, TOZD priprava proizvodnje

VLADO MAK — NOVI PRESEDNIK KONFERENCE SINDIKATA

Vlado Mak, 1951, po poklicu valjar. V železarni od 1. 1968. Od 1. 1970 član ZKS, od 1. 1975 je opravljal dela in naloge tehnologa za študij dela in časa v valjarni. Zaključuje šolanje na srednji ekonomski šoli. V vseh letih je bil aktiven v organih samoupravljanja in v družbenopolitičnih organizacijah. Bil je predsednik osnovne organizacije ZSMS in sekretar osnovne organizacije ZKS v valjarni.

6. Mirko Angeli, TOZD valjarna
7. Robert Robnik, TOZD valjarna
8. Edo Kričej, DS KSZ
9. Vlado Mak, TOZD valjarna
10. Jerica Zdovec, TOZD komerciala
11. Alenka Pikalo, TOZD raziskave in razvoj
12. Drago Modrijan, TOZD jeklarna
13. Franc Košak, TOZD jeklilivarna
14. Tomaž Kern, TOZD stroji in deli
15. Bernard Zver, TOZD SGV

Predsednik konference

Vlado Mak, TOZD valjarna

Podpredsednik konference

Milojko Milinkovič, TOZD priprava proizvodnje

Sekretar IO

Franjo Miklavc, TOZD kovačnica

Nadzorni odbor

1. Jože Dornik, predsednik, TOZD transport

2. Roman Kogelnik, DS KSZ
3. Anton Rutar, DS za finance
4. Jože Troškar, TOZD jeklovlek
5. Anton Širnik, TOZD priprava proizvodnje

Predsednik koordinacijskega odbora sindikata SOZD SŽ

Franc Košak, TOZD jeklilivarna

Sklepe bomo objavili v naslednji številki.

-k

Med železarji — komunisti

Tokrat smo se v naši delovni organizaciji pogovarjali z nekaterimi sekretarji osnovnih partijskih organizacij. Spregovorili so predvsem o tem, zakaj se ponekod komunisti prereditko sestajajo. Beseda pa je stekla tudi o drugih aktualnih vprašanjih.

OO ZKS TOZD ENERGIJA

Tu sem vprašal Feliksa Kočnika, sekretarja OO ZKS, kaj menijo delavci, predvsem pa komunisti v tozdu o predvideni podražitvi toplotne energije. Tovariš Kočnik je dejal, da so o tem razpravljali v začetku marca komunisti skupaj s samoupravnimi organi in drugimi družbenopolitičnimi organizacijami. Že mnogo prej so uvideli, da morajo podražiti toplotno energijo, saj je sedanja cena toplote, ki jo železarna prodaja distributerju SKIS Ravne, le 320 din/Gcal. Iz tega tudi sledi, da je ob lanskoletni podražitvi nastal 19,5 odstotni »zaostanek« odobrene cene v primerjavi z vloženo energijo. Tako TOZD energija na škodo svoje poslovne uspešnosti pokriva le 51,4 odstotka stroškov za vloženo energijo ali 46,5 odstotka celotnega prihodka iz naslova toplote za ogrevanje naselij, kar v dinarjih pomeni okrog 14,268.000 din manjši celotni prihodek.

Ker TOZD energija tako poslovanje že sedaj vodi z izgubo in bi bila s tem vprašljiva tudi socialna varnost 104 delavcev v TOZD energija, vidijo izhod le v podražitvi toplotne energije. Tako je TOZD energija izdelal predlog, ki predvideva podražitev toplotne

energije SKIS sedanjih 320 din na 545,34 din/Gcal ali 70,4 odstotka. Kot pravi tovariš Kočnik, se v TOZD energija zavedajo, da predvidena podražitev že sedaj pri nekaterih potrošnikih povzroča nezadovoljstva. Kakorkoli že, za podražitev ni kriva TOZD energija, ampak sedanja energetska kriza, ki je sprožila tudi mnoge podražitve.

OO ZKS TOZD SGV

Javna skrivnost je, da v ravenški železarni samo delavci TOZD SGV niso sprejeli predloga o pavšalnih odškodninah.

»Res v SGV na prvem zboru delovnih ljudi nismo sprejeli predloga o pavšalnih odškodninah. To pa zato, ker nas je bilo na prvem zboru od 418 delavcev samo 247, pa še od teh jih je bilo proti 72. Zato predlog ni bil sprejet,« je dejal Milan Natlačen, sekretar OO ZKS.

»Zato smo v SGV ponovili sprejem predloga na deljenih zborih. Ti so bili mnogo bolj obiskani in je bil predlog sprejet, čeprav je proti glasovalo 80 delavcev.«

Če niso uspeli že na prvem zboru, s tem še ni rečeno, da delavci v TOZD SGV niso bili zanj. Prav nasprotno so za izboljšanje produktivnosti, za tehnološko in delovno disciplino.

Kako se pa sestajajo in delujejo komunisti v TOZD SGV? V prvih treh mesecih letos je osn. organizacija imela samo dve seji, zato pa se je sekretariat sestel kar šestkrat in je sproti sledil dogajanju v TOZD.

Odsev

»Mogoče je naša osnovna organizacija res imela prve tri mesece malo sej. A to ne pomeni, da komunisti nismo bili prisotni na vseh področjih. V tem času smo organizirali problemsko konferenco in tudi drugače smo konkretno delovali. Res pa je, da imamo vselej težave, ko je treba sklicati vse komuniste. saj se sestajamo le v prostem času. Tega ne počno vse OO ZKS ali sindikata. Tudi štiri-izmensko delo nam povzroča težave pa to, da imamo precej vzočev. Kljub temu so naše seje vselej sklepčne in dokaj delovne,« je dodal Milan Natlačen.

OO ZK DS ZA FINANCE

V delovni skupnosti za finance z zadovoljstvom ugotavljajo, da reorganizacija, ki je razbila finance in računovodstvo, že poraja sadove. Pravijo le, da bi moralo do tega priti že mnogo prej.

Polno in votlo

Komunisti osnovne partijske organizacije DS za finance so si že pred časom zastavili dokaj obširen in pester program dela. Poleg dnevnih političnih in gospodarskih vprašanj posvečajo veliko pozornost tudi idejnopolitičnemu izobraževanju komunistov. Te dni pa so dali pobudo za organiziranje mladih v obeh delovnih skupnostih.

»Da bi stvar končno stekla, smo komunisti zadolžili sekretariat naše osnovne organizacije, da pripravi program dela mladih in izdela predlog vodstva mladinske organizacije. Mislim, da bomo že v aprilu pripravili vse za ustanovno konferenco mladinske organizacije DS za finance,« pravi Anton Vučko, sekretar OO ZKS.

OO ZKS TOZD KOMERCIALA

Kot v mnogih drugih temeljnih organizacijah tudi v TOZD komerciala aktivno razpravljajo o tezah za oblikovanje sprememb in dopolnitev pravilnika o čistem dohodku. Tako je sekretariat osnovne partijske organizacije skupaj z izvršnim odborom sindikalne organizacije obravnaval družbeni dogovor o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1980. Tudi v komerciali so imenovali štiričlansko komisijo z nalogo, da ugotovi ali je ustvarjeni dohodek TOZD komerciala dejanski rezultat njihovega dela in konkretno opredeli koristi družbenega dogovora.

O ugotovitvah komisije so komunisti spregovorili na dveh sestankih. Prvemu so poleg članov komisije prisostvovali vodstveni in družbenopolitični delavci, drugemu pa člani sekretariata in izvršnega odbora OO sindikata. Komunisti v komerciali niso imeli toliko pripomb na teze kot na višino njihovega dohodka, na katero pa so žal lahko bolj malo vpli-

vali. Zato ni bila najboljši kazalec njihovega dela in rezultatov dela TOZD. Sklenili so, da bodo morali biti v bodoče bolj pozorni pri planiranju in realizaciji tako celotnega prihodka kot tudi porabljenih sredstev. Zadolžili so svojo komisijo za gospodarjenje, da bo spremljala celotni prihodek in porabljenega sredstva ter predlagala ukrepe za boljše gospodarjenje v TOZD komerciala.

Lotili pa so se tudi drugih dokaj aktualnih področij. Tako so v prvih štirih mesecih letos obravnavali delovanje svojih delegatov in mladine.

»Trenutno pa se ukvarjamo s problemi osebnih dohodkov in z gospodarjenjem,« je povzel besedo Aleksander Jug, sekretar osnovne partijske organizacije. »Da bomo dobili kar najbolj realno sliko o teh za nas zelo pomembnih področjih, smo opravili dve obširni analizi. Kmalu pa bomo obravnavali tudi kadrovske politike, informiranje, uresničevanje ZZD, medsebojne odnose in disciplino članov ZK. Pred kratkim se je naša komisija za gospodarjenje sestala s predstavniki družbenopolitičnih organizacij. Obravnavali so predlog samoupravnega sporazuma o obveznostih in pravicah pri zunanje trgovinskem poslovanju. O tem predlogu smo spregovorili tudi na zboru delovnih ljudi in na delavskem svetu TOZD. Naša TOZD je namreč odgovorna za uveljavljanje sporazuma, prav tako pa za njegovo dopolnjevanje v primeru sprememb zunanjetrgovinskih predpisov.«

Zaostrena je politika izvoza. Zato si bodo morali v TOZD komerciala prizadevati za čim ugodnejša naročila po količini, ceni in asortimentu.

V nadaljevanju je naš sogovornik spregovoril še o devizah in med drugim dejal: »Ni pomemben samo izvoz oziroma z izvozom pridobljene devize, temveč so velikega pomena tudi devize, ki jih dobimo od uporabnikov naših izdelkov. Mislim, da lahko na tem področju še veliko naredimo. Našim kupcem smo že poslali v podpis sporazume o uporabi deviz, vendar imamo probleme s SIS za ekonomske odnose s tujino, ki omejujejo pretakanje deviz iz drugih republik v razvitejšo Slovenijo. Mogoče bi tudi kazalo ugotoviti, ali je res potreben tolikšen uvoz in ali ni možno namesto materialov za reprodukcijo uporabiti domače. Če pa je uvoz neobhodno potreben, se bo treba boriti za čim ugodnejše cene.«

Na tem področju bi lahko precej naredili tudi na nivoju SOZD saj bi s skupno akcijo laže dosegli cene in si zagotovili stalno preskrbo. Da bi v bodoče imeli čim manj problemov z izvozom in uvozom, bi morali posvetiti več pozornosti marketingu. Znanost in tehnika sta namreč tako napredovali, da brez znanstvenih raziskav, dobre propagande, pospeševanja prodaje, učinkovitega komunikacijskega in informacijskega sistema ni mogoče več obdržati stike s konkurenco,« meni Aleksander Jug.

Franc Rotar

Ali se lahko vzdržimo glasovanja

Pred dobrim letom smo v železarni v enotnem besedilu sprejeli pravilnik o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja. Takrat smo v razpravi nalezeli na precej dilem okrog organiziranja in vodenja zborov in delovnih skupin ter izvajanja referenduma. Namen je bil, da bi postopke racionalizirali, saj najbrž ni nikogar, ki bi jih želel komplicirati. Zakon nam prevelikih improvizacij seveda ne dopušča, kljub temu da se marsikomu, vsaj kadar gre za jasne in splošno sprejemljive predloge, zdijo mnogi postopki nesmotrni. Zakon torej čisto tendenciozno nekoliko bolj formalizira, s tem pa je avtomatično zagotovljena večja doslednost in so omejene možnosti kakršnekolik manipulacije. Ob razpravah pri obravnavi tega pravilnika je bilo marsikaj pojasnjeno. Očividno pa je, da le ne dovolj, saj se ponovno postavljajo vprašanja v zvezi z vodenjem zborov, zlasti pa z glasovanjem.

Vprašanje vzdržati se ali ne je pogosto prisotno. Marsikje so še vedno v dilemi, kako naj tak glas štejejo. Rernici na ljubo bi najbrž morali ugotoviti, da ponekod dobro vedo, kako se kaj šteje, vendar bi glede na rezultat želeli drugače šteti.

Medtem ko smo v poslovnik za delo samoupravnih organov zelo jasno napisali da na samouprav-

nih oršanih glasujemo »za« ali »proti«, torej vzdržanega glasu sploh nismo omenili, pa take formulacije v pravilniku v zvezi z glasovanjem na zborih delavcev ni. Za zbor delavcev imamo opredeljeno, da praviloma odloča z javnim glasovanjem, lahko pa se odloči za tajno glasovanje, pri čemer izvoli tričlansko komisijo, ki tako glasovanje izvede. Pri javnem glasovanju se torej izvede ali skupno z dviganjem rok ali pa s posamičnim poimenskimi izjavljanjem. Poimenskega izjavljanja se zelo malo poslužujemo čeprav bi bilo pogosto primerno. Poimensko izjavljanje pomeni, da vodja zbora direktno pozove posameznega delavca, da se o predlogu jasno opredeli. Pri običajnem glasovanju je predsednik dolžan najprej jasno vprašati, kdo je za predlog, nato šele, kdo je proti predlogu. Kot že rečeno, nimamo zapisano in lahko razumemo, da ni dolžan vprašati, kdo se je glasovanja vzdržal, kar pa ni izključeno.

Navedli smo že, kako smo te stvari opredelili v naših samoupravnih splošnih aktih. Ni pa zakonske osnove in tudi iz nobenega splošnega akta ne sledi, da se delavec na zboru ne bi smel vzdržati. Gre torej za stvar presoje oziroma za dogovor. Kakorkoli že pa se štejejo samo čisti glasovi »za« Odločitev je sprejeta, če za predlog glasuje vsaj eden več od

polovice glede na število delavcev zbora. Število prisotnih na zboru z vidika glasovanja ni pomembno, drugo pa je, da zbor, ki se ga ne udeležijo vsaj eden več od polovice delavcev, sploh ni sklepčen.

S tem ko se za predlog v neki situaciji določi minimalno, vendar absolutno število delavcev, to je eden nad polovico, je predlog sprejet v formalnem smislu. V vsebinskem smislu pa je taka odločitev vprašljiva, zlasti če je udeležba na sestanku precejšnja in je veliko glasov proti ali pa, če že hočemo, tudi vzdržanih. Naloga družbenopolitičnih organizacij kot tudi samoupravnih in poslovnih organov je, da ugotovijo vzroke za tako situacijo. Vzdržanje glasovanja je torej možno, vprašanje pa je, če je potrebno. Najbrž je namen sestanka, da se pogovorimo o predlogu in se pogovarjamo tako dolgo, da bo vsem delavcem jasno, za kaj gre in da bodo lahko jasno glasovali, ali so za ali proti predlogu. Če obstajajo dileme in vprašanja, je dolžan vodja zbora zbor prekiniti, zahtevati dodatne informacije, usklajevanje stališč ali podobno, vse z namenom, da delavce zbora resnično pripravi na glasovanje. Kljub temu bo morebiti do vzdržanih glasov še vedno prihajalo, kar pa bi po našem mnenju lahko bilo le izjemoma. V praksi pa vemo, da so ponavadi vzdržani glasovi čisto navadni oportunitizem, pogojen iz takih ali drugačnih vzrokov. Dejstvo je, da se angažirani delavec jasno opredeli, vzdržanje pa ima nesporno svoje ozadje, ki je najbolj pogosto zgolj subjektivno obarvano.

Ko smo rekli, da je odločitev, sprejeta z minimalnimi potrebnimi glasovi, po svoje vprašljiva in da nujno zahteva analizo ter ukrepanje, se približujemo pojmu verifikacije z njenega vsebinskega vidika. »Verifikacija« ali »ne verifikacija« pogosto čujemo. Nekateri so »za«, drugi so »proti« in menijo, da gre za nepotrebno obremenjevanje samoupravnih organov in za zavlačevanje, drugi pa so zanjo. Večina pa sploh ne ve, kaj ta pojem v bistvu predstavlja. Verifikacija ni nič drugega kot ugotovitev stanja. Trenutno imamo v splošnih aktih zapisano, da je odločitev zbora veljavna, ko jo verificira delavski svet ali od njega imenovana stalna komisija, na katero v bistvu začasno prenese določena pooblastila. Tisti, ki pravijo, da z verifikacijskimi postopki na seji delavskega sveta v bistvu zavlačujemo imajo toliko prav, da se do sedaj še nismo nikjer poslužili možnosti imenovanja stalne verifikacijske komisije, ki bi po 32. členu pravilnika o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja o sprejeti odločitvi zbora najpozneje v treh dneh objavila sklep. Brez verifikacije ni objave oziroma razglasitve sprejetega akta, kar pa je zelo pomembno. Obstaja tudi mnenje, da bi bilo to v pristojnosti poslovnodnega organa.

Delavski sveti tozdov ali delovnih skupnosti torej na svoji seji sprejmejo poročilo o delu zbora. Če po svojih delegatih, ki so bili na zboru ali na delnih zborih prisotni, ugotovijo, da nimajo pripomb glede postopka glasovanja ali morebitnih drugih pripomb, sprejmejo verifikacijski sklep, s katerim ugotovijo, da je neka odločitev veljavno sprejeta, da se razglasi na običajen način, praviloma za sedaj na oglasnih deskah,

da akt velja in da se začne uporabljati. Da mnogi ne vedo, kaj pravzaprav verifikacija je, dokazujejo mnogi zapisniki, kjer oblikujejo sklep tako: »Delavski svet verificira sprejem pravilnika« itd., namesto, da bi točno napisali ugotovitveni sklep.

Kot že omenjeno, pa gre pri verifikaciji (ugotovitvi resničnega stanja, kar naj bi tukaj pomenila) za formalni del, to je ugotovitev z namenom razglasitve, in za vsebinski del. Omenili smo primer, ko je odločitev sprejeta z zelo majhnim številom glasov. Delavski svet kot predlagatelj zboru delavcev je nujno dolžan analizirati potek predhodne razprave in vse vzroke, zaradi katerih je prišlo do relativno slabega rezultata. Glede na svojo delegatsko funkcijo je to še zlasti primerno in potrebno ne glede na to, da bi se v to vprašanje moral poglobiti tudi organ samoupravne delavske kontrole in poslovodni organ, da o vlogi družbenopolitičnih organizacij sploh ne govorimo.

Verifikacijskega postopka pa ne opravljajo samo delavski sveti tozodov, temveč tudi delavski svet delovne organizacije in sozoda. Delavski svet delovne organizacije npr. ugotovi, da so neki skupni samoupravni akt veljavno sprejeli v vseh tozodih in delovnih skupnostih in ga razglasi. Pri tem se spet

pojavi dilema, ali sta potrebni v tem primeru dve verifikaciji — na delavskem svetu tozoda in nato na delavskem svetu delovne organizacije? Menimo, da sta. Delavski svet tozoda bi takrat samo ugotovil, da je njihov zbor odločitev veljavno sprejel. Ne glede na to, če gre za akt tozoda, delovne organizacije ali sozoda pa so predvsem v tozodu dolžni analizirati vzroke boljših in slabših rezultatov. Približno enako velja tudi za odločitve, ki je sprejeta na referendumu. Zadnji referendum je dal pozitivne rezultate sicer v vseh tozodih, analiza pa je pokazala, da gre v nekaterih tozodih za negativne trende, da je odstotek glasov »proti« od referenduma do referenduma višji. Menimo, da je to dovolj zgovoren primer, ki opravičuje verifikacijo z njenega vsebinskega vidika.

Ze v začetku smo omenili, da so mnenja o teh vprašanih delno različna. Samoupravna praksa in politična zakonitost pa sta dinamičen proces. Torej, kar je danes primerno in smotno, jutri v spremenjenih razmerah morda ne bo več. V tem sestavku smo se dotaknili v bistvu samo dveh vprašanj, ki sta zaenkrat taki, kot sta. Jutri pa bosta drugače zastavljena, če se bomo tako samoupravno odločili.

J. Dežman

SPOZNAVAJMO NAŠO ŽELEZARNO:

Jeklovlek

V valjarni so onikrat rekli, da svoje proizvode odpremiijo tudi v jeklovlek. Pa pogledimo kaj tu z njimi počno, kako in za koga.

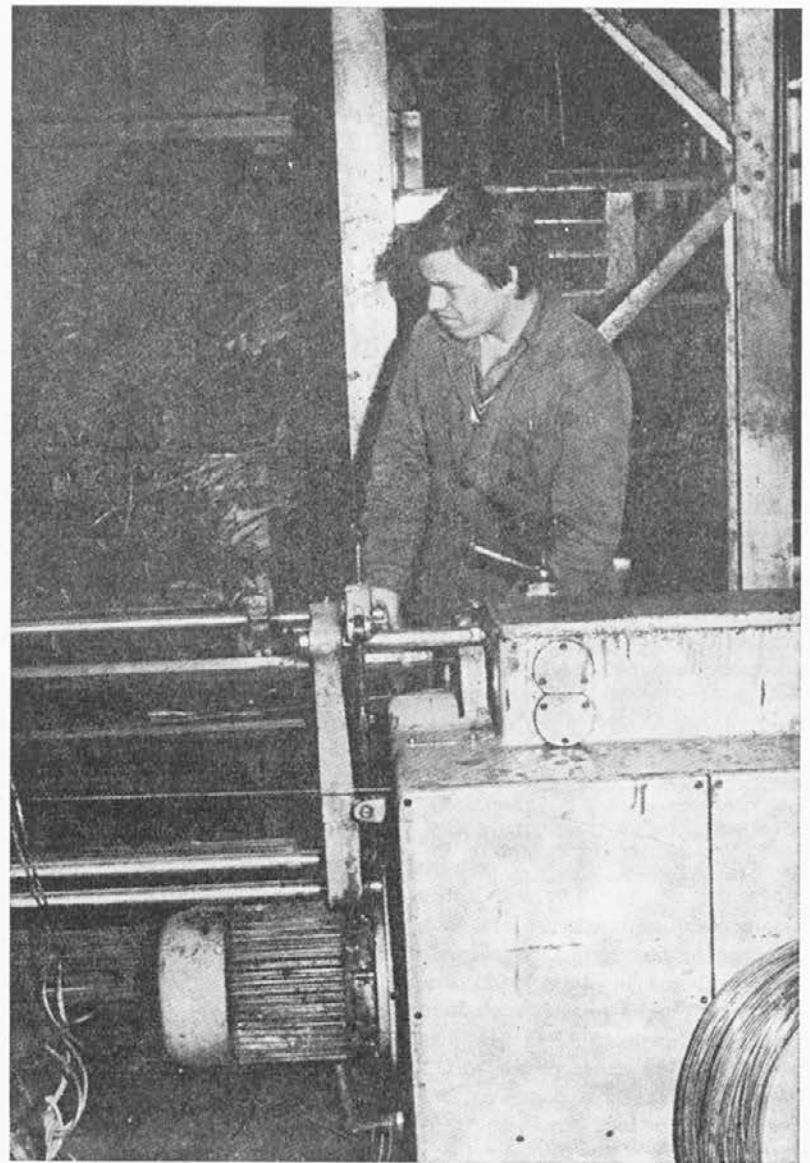
Za delavce v jeklovleku je zelo pomembno, kakšen vložni material dobijo iz valjarne. Sploh ni vseeno, kakšna je struktura, vključki v materialu, razogličje, risi in podobno, zato je zelo važno, da topilci in valjarji delajo kvalitetno, saj na ta način zagotavljajo kvalitetno proizvodnjo tudi v jeklovleku. Količinska proizvodnja je zelo odvisna od pravočasne dobave iz valjarne. Prav tu pa se večkrat zatakne, ker valjarji ne morejo narediti na lahki progi niti toliko, kot si sami želijo, in tudi ne toliko, kot potrebujejo v jeklovleku.

Oglejmo si zdaj proizvodni program jeklovleka. Izdelujejo žico (visoko legirano za grelne elemente na bazi kromaaluminija in kromoniklja ter žice raznih prokron kvalitete, v manjši meri tudi srednje ali nizko legirane žice) v dimenzijah od 0,20 Ø do 8 Ø mm. Pri brušenju je poudarek na ventilskih jeklih ki so v rabi za avtomobilске motorje. V ta asortiman spadajo še kvalitete prokron 3-2-1 in druga avstenitna prokron jekla. Veliko brušenega jekla prokron 3 kvalitete tudi izvozijo na zahodno tržišče.

Tretja vrsta je vlečeno paličasto jeklo, ki ga obdelujejo v dimenzijah od 2 do 32 mm. Jekla, ki jih direktno prodajo kot vlečena, obdelujejo skoraj vseh kvalitete, ki so jih vnesli v program. Ves vložek, ki gre na brušenje, se mora predtem vleči, da se doseže primerna kvalitetna po-

vršina. Za primerno vlečenje paličastega jekla je treba jeklo prej pripraviti. To delajo v lužilnici. Če je vložni material za vlečenje dobro pripravljen, pomeni to prihranek pri izrabi orodja, zlasti pri zelo dragih votlicah. Druga možnost za pripravo materiala na vlečenje je peskanje. Seveda se vsa jekla ne dajo pripraviti na ta ali drug način, ampak je včasih potrebna tudi kombinacija z luženjem in peskanjem. Naslednji način obdelave je luščenje. Jeklo luščijo v posebnih luščilnih strojih v dimenzijah Ø 70 do Ø 25. Ta jekla se uporabljajo za kroglične ležaje. Tu imajo velike težave zaradi zastarelega strojnega parka, ki ne daje več take kvalitete luščenja, da bi lahko dosegli primerne tolerance. Riziko tovrstne proizvodnje je zelo velik. Za izvoz je pa skoraj nemogoče izdelati takšno luščeno jeklo, da bi po kvaliteti zadovoljilo kupca. Zategadelj so planirali nabavo modernega luščilnega stroja, ki bi dosegal take kvalitetne normative pri luščenju, da bi lahko z vsoto točnostjo izvažali predvsem na zahodno tržišče.

Jeklovlek že na začetku ni bil dovolj premišljeno grajen, ni bilo upoštevano povečanje proizvodnje, vedno večje zahteve trga itn. Zelo pogrešajo medfazni skladiščni prostor, ki ga še vedno nimajo. Zaradi večjih zahtev tržišča po njihovih proizvodih bi lahko mnogo več prodali, ko bi jih ne omejeval zastarel strojni park in včasih nepravočasen dohod materiala iz valjarne. Ze pred tremi leti so planirali najnujnejše stroje, vendar še niso nobenega dobili.

Iz jeklovleka

Na srečo je nekaj sredstev za nabavo enega, dveh strojev zagotovljenih. Za prepotrebno medfazno skladišče sredstev nimajo, je pa obljubljen, da jih dobe še letos.

V jeklovleku je zaposlenih 94 delavcev (brez priprave dela). To so ljudje z dolgoletno prakso in večinoma priučeni, razen redkih izjem. V tozdu stremijo za tem, da bi dobili čimveč strokovnega kadra, ker bi tako lažje obvladali tehnologijo in organizacijo dela, zastojev pa bi bilo vse manj.

Iz jeklovleka odpremiijo 95% proizvodnje v špedicijo, ostalo pa dobe naši tozdi. Letos predvidevajo prodajo na zahodni trg 15%

celotne proizvodnje, vse drugo bo šlo na domači trg. Podatki kažejo, da so v prvem kvartalu poslovali dobro pri doseganju plana skupne proizvodnje in pri fakturirani eksterni realizaciji. Če bi valjar na redno, torej pravočasno dobavljala vložni material, računajo, da bi letos dosegli 10.000 ton proizvodnje. Omeniti še velja, da jeklovlek zaposluje razmeroma visok odstotek invalidov, kar povzroča nemajhne težave v proizvodnem procesu.

Pa je za nami spet en tozd več. Predstavil nam ga je ravnatelj jeklovleka tov. Anton Godec.

Z. Strgar

MODROSTI

Mir — to je sreča, ki prebavlja.
Hugo

Brez nasprotja ni napredka. To je zakon, po katerem je šla doslej civilizacija.
Marx

Brez upornikov ni napredka.
Sartre

Razumen človek se prilagaja svetu, nerazumen uporno prilagaja sebi. Zato je ves napredek odvisen od nerazumnega človeka.
Shaw

Napredek se nikdar ni izvojeval s pristankom vseh.
Jevtić

Nezadovoljstvo je prvi korak k napredku človeka ali naroda.
Wilde

Stare ideje so predsodki, nove ideje so kaprice.
Doudan

Osební dohodki v četrletju 1980

Poprečni OD za obdobje januar—marec 1980 so razvidni iz tabele 1. Osební dohodki v januarju in februarju so bili izplačani na osnovi zvezne resolucije, ki je določala da do uskladitve planskih aktov z resolucijo in do sprejetja le-teh ne smemo izplačevati večja sredstva za osebne dohodke kot so bila izplačana v novembru 1979.

Pod sredstvi za osebne dohodke razumemo sredstva tozdvov in del. skupnosti, kar pomeni, da sem ne prištevamo boleznine nad 30 dni in invalidnin.

V marcu pa smo osebne dohodke izplačali v odvisnosti od doseganja plana skupne proizvodnje in fakturirane eksterne realizacije.

Kot je razvidno iz tabele 1 je znašal poprečni OD v četrletju 8.723 din ali za 13% več kot v istem obdobju lanskega leta.

Najvišje poprečne OD je imela tozdvov jeklarna in sicer 10.031 din, kar je za 14,4% več kot v enakem obdobju lanskega leta ter za 14,9% več kot znaša poprečni OD železarne. Najnižje poprečne OD pa so imeli v tozdvov družbeni standard in sicer 7.180 din kar je za 11,1% več kot v enakem obdobju lani ter za 17,7% manj kot so znašali poprečni OD železarne. Najvišji porast osebnih dohodkov je imel tozdvov kovinarstvo, in sicer je znašal indeks 122,8. Najnižji porast osebnih dohodkov pa je imel tozdvov pnevmatični stroji, in sicer za indeks 109,5.

Poprečne osebne dohodke po posameznih mesecih pa danes ne

bomo prikazali, ker so le-ti objavljeni vsak mesec v biltenu železarne Ravne oziroma so bili prikazani v Novicah.

Glede na to, da naj bi bili osebni dohodki odvisni od produktivnosti, bi bilo zanimivo ugotoviti, kakšno produktivnost smo imeli v prvem četrletju (tabela 2).

Produktivnost dela predstavlja popreček doseganja plana skupne proizvodnje, kar predstavlja fizično produktivnost in doseganja plana fakturirane eksterne realizacije, kar naj bi predstavljalo vrednostno produktivnost.

Kot je razvidno iz tabele, je znašalo doseganje plana produktivnosti za železarno kot celoto 102,7% kar pomeni, da smo plan presegli za 2,7%.

Najboljše doseganje plana produktivnosti dela je imela tozdvov kovačnica, in sicer so presegli plan za 13,3%.

Najslabše doseganje plana produktivnosti dela pa je imel tozdvov stroji in deli, in sicer so dosegli samo 76,8% plana kar pomeni, da so bili za 23,2% izpod plana.

Za tozdvov jeklarna nismo upoštevali fakturirane eksterne realizacije, pri kalilnici pa skupne proizvodnje.

Za tozdvov spremljajočih ter skupnih dejavnosti in delovne skupnosti pa smo kot produktivnost dela vzeli poprečne delovne organizacije, ker smatramo, da je od njihovega boljšega ali slabšega dela tudi odvisna produktivnost tozdvov osnovnih dejavnosti.

V tabeli 2 je prikazan tudi poprečni osebni prispevek za obdobje

TABELA 2: DOSEGANJE PRODUKTIVNOSTI V TOZDVOV IN DEL. SKUPNOSTI V OBDOBJU
JANUAR - MAREC 1980.

TOZDVOV - DEL. SKUPNOST	SKUPNA PROIZVODNJA	FAKTURIRANA EKSTERNA REALIZACIJA	PRODUKTIVNOST DELA	OSEBNI PRISPEVEK
JEKLARNA	103,9	-	103,9	12,6
JEKLOLIVARNA	93,6	104,4	99,0	11,7
VALJARNA	101,2	112,3	106,8	12,0
KOVAČNICA	104,2	122,3	113,3	12,0
JEKLOVLEK	104,4	106,3	105,4	14,1
KALILNICA	-	96,8	96,8	11,1
STROJI IN DELI	72,7	80,8	76,8	13,7
IND. NOŽI	88,5	96,1	92,3	11,9
PNEVM. STROJI	85,6	89,6	87,6	10,4
VZMETARNA	106,6	105,9	106,3	11,5
ENERGIJA	101,9	103,4	102,7	12,1
E T S	101,9	103,4	102,7	11,7
S G V	101,9	103,4	102,7	10,7
TRANSPORT	101,9	103,4	102,7	10,5
REZALNO ORODJE	122,2	99,0	110,6	12,3
KOVINARSTVO	-	-	-	-
RAZISKAVE IN RAZVOJ	101,9	103,4	102,7	10,5
PRIPRAVA PROIZVODNJE	101,9	103,4	102,7	11,0
KOMERCIALA	101,9	103,4	102,7	11,8
KONTROLA KAKOVOSTI	101,9	103,4	102,7	11,5
DRUŽBENI STANDARD	101,9	103,4	102,7	9,9
FINANCE	101,9	103,4	102,7	11,1
GOSPODARJENJE	101,9	103,4	102,7	11,7
KADR. SPLOŠNE ZADEVE	101,9	103,4	102,7	10,7
SKUPAJ DO:	101,9	103,4	102,7	11,7

je januar—marec 1980. Najvišji poprečni prispevek so imeli v tozdvov jeklovlek, in sicer 14,1% ob 105,4% produktivnosti.

Najnižji poprečni osebni prispevek pa je bil v tozdvov družbeni standard, in sicer 9,8% pri 102,7% produktivnosti (poprečne železarne).

Iz tabele je razvidno, da so v nekaterih tozdvov in del. skupnostih osebni prispevki v povezavi s pro-

duktivnostjo, drugod pa ne. Seveda pa je brez podrobne analize težko obtoževati, kateri tozdvov oziroma del. skupnost so si na račun previsokega osebnega prispevka prisvojili več sredstev za osebne dohodke kot so si zaslužili. Iz tega razloga naj tozdvov in delovne skupnosti sami raziščejo ali so njihovi osebni prispevki v skladu z rezultati dela.

A. Jug — J. Roženičnik

ODGOVORNOST OZD ZA ŠKODO IZ NESREČ PRI DELU

Kljub moderni tehnologiji in strogim predpisom o varnosti pri delu so nesreče pri delu dokaj pogostne. Prav zato, da bi okrepili osebno varnost delavca pri delu, poudarja zakon o združenem delu, da imajo delavci v TOZDVOV pravico in dolžnost ustvariti takšne pogoje dela in storiti takšne varnostne ukrepe pri delu, da so zagotovljeni njihova telesna integriteta, zdravje in osebna varnost pri delu.

Delavec je upravičen odkloniti delo, če mu grozi neposredna nevarnost za življenje ali zdravje zato, ker niso bili storjeni predpisani ukrepi za varstvo pri delu. S to odločbo se je zaostri la odgovornost za varnost pri delu, kajti delavčeva pravica ni več omejena le na tiste nevarnosti, zaradi katerih bi bilo ogroženo njegovo življenje, saj sme odkloniti delo tudi tedaj, kadar je ogroženo njegovo zdravje. Hkrati pa je seveda delavec dolžan upoštevati vse varnostne ukrepe pri delu, ker je v nasprotnem primeru odgovoren za hujšo kršitev delovne obveznosti zaradi katere se mu lahko izreče disci-

plinski ukrep denarne kazni ali celo ukrep prenehanja delovnega razmerja.

NORMATIVNA UREDITEV ODŠKODNINSKE ODGOVORNOSTI TOZDVOV

Zakon o združenem delu je določil, da delavec zahteva odškodnino od TOZDVOV po splošnih načelih odškodninske odgovornosti (208. člen ZZD). Delavec uveljavlja odškodnino od TOZDVOV, če utrpí škodo na delu ali v zvezi z delom. Zakon o delovnih razmerjih naše republike je odškodninsko odgovornost TOZDVOV opredelil s posebno dokazno formulo, s katero je v bistvu naložil dokazno breme TOZDVOV. Delavci TOZDVOV so namreč dolžni povrniti odškodnino delavcu, ki je utrpel škodo na delu ali v zvezi z delom, če se ne dokaže, da jo je povzročil delavec sam (160. člen ZDR). Nasprotno pa mora delavec povrniti škodo, ki jo je povzročil TOZDVOV le, če se mu dokaže, da jo je povzročil namenoma ali iz hude malomarnosti.

TABELA 1: POPREČNI OSEBNI DOHODKI V TOZDVOV IN DEL. SKUPNOSTI V OBDOBJU
JANUAR - MAREC 1980

TOZDVOV - DELOVNA SKUPNOST	Popr. OD I.-III.1979	Popr. OD I.-III.1980	Indeks (3 : 2)
1	2	3	4
JEKLARNA	8.766	10.031	114,4
JEKLOLIVARNA	7.859	8.762	111,5
VALJARNA	8.246	9.467	114,8
KOVAČNICA	8.371	9.607	114,8
JEKLOVLEK	7.193	8.746	121,6
KALILNICA	7.787	8.730	112,1
STROJI IN DELI	7.415	8.247	111,2
INDUSTRIJSKI NOŽI	7.482	8.332	111,4
PNEVMATIČNI STROJI	7.405	8.112	109,5
VZMETARNA	7.377	8.276	112,2
ENERGIJA	7.797	8.995	115,4
E T S	7.892	8.851	112,2
S G V	7.743	8.657	111,8
TRANSPORT	7.228	8.369	115,8
REZALNO ORODJE	7.236	8.133	112,4
KOVINARSTVO	5.996	7.361	122,8
RAZISKAVE IN RAZVOJ	8.309	9.484	114,1
PRIPRAVA PROIZVODNJE	7.926	8.856	111,7
KOMERCIALA	7.214	8.141	112,9
KONTROLA KAKOVOSTI	7.716	8.676	112,4
DRUŽBENI STANDARD	6.461	7.180	111,1
FINANCE	7.697	8.500	110,4
GOSPODARJENJE	8.491	9.543	112,4
KADR. SPLOŠNE ZADEVE	7.026	8.011	114,0
SKUPAJ DO:	7.722	8.723	113,0

PRAVILA POSTOPKA V ZVEZI Z UGOTAVLJANJEM ODGOVORNOSTI TOZD

Do uveljavitve zakona o združenem delu je obstajala dilema, ali spadajo spori o odškodninskih zahtevkih v zvezi z nesrečami pri delu pred redna sodišča ali pred sodišča združenega dela. Zakon o združenem delu je ta dvom odpravil in določil, da ima delavec pravico zahtevati odškodnino pred sodiščem združenega dela, če TOZD ne povrne škode v predpisanim roku. Zakon o delovnih razmerjih pa je povsem jasno opredelil razmerje glede postopka v 158. členu: »Delavec lahko proti delavcem v TOZD oziroma delavci v TOZD zoper delavca uveljavljajo odškodninsko odgovornost neposredno pred sodiščem združenega dela brez poprejšnjega postopka v temeljni organizaciji.«

ODGOVORNOST TOZD

TOZD je odgovorna za škodo, ki je nastala po njeni krivdi. Odgovorna je seveda tudi za tisto škodo, ki jo je delavec utrpel pri delu z nevarno stvarjo oziroma

v zvezi z nevarno dejavnostjo (objektivna odgovornost).

Krividno je temeljna organizacija odgovorna za nastalo škodo v naslednjih primerih:

1. če ni poskrbela za varnostne ukrepe pri delu,
2. če ni delavca poučila o varnosti pri delu in ga usposobila za pravilno uporabo delovnih priprav in naprav,
3. če je tolerirala opustitve varnostnih ukrepov,
4. če je škoda nastala delavcu zaradi ravnanja ali opustitve druge osebe, ki ni delavec temeljne organizacije, vendar je za njeno ravnanje temeljna organizacija odgovorna.

Dosedanja sodna praksa je priznavala odškodnino tudi za poklicne bolezni, če so nastale po krivdi organizacij združenega dela. Tudi pri poklicnih boleznih gre nedvomno za razliko dela, ne glede na krivdo organizacije združenega dela, zato sodišča združenega dela priznavajo odškodnino tudi za škodo, ki je nastala delavcu zaradi poklicne bolezni.

Sonja Slemnik

Naša akumulativnost

V našem gospodarstvu si zelo prizadevamo za bolj usklajeno delitev dohodka, ki ga ustvarimo. Taka prizadevanja so prisotna tudi v naši železarni. Vsi se bomo morali še bolj kot doslej truditi, da bomo ustvarili čim več dohodka, in to ne samo na račun cen, ampak z resnično večjim prizadevanjem pri delu, ob boljši organizaciji dela ter izpopolnjenem proizvodnem procesu. Gospodarnejša delitev dohodka za skupno, splošno in osebno porabo je eden od osnovnih dejavnikov ustavitve gospodarstva. Samo s trezno delitvijo dohodka bomo lahko povečevali sredstva za interno akumulacijo, ki so naslednja:

- amortizacija, obračunana nad predpisano minimalno stopnjo,
- del čistega dohodka za poslovni sklad,
- del čistega dohodka za izboljšanje materialne osnove dela,
- del čistega dohodka, ki je rezultat izjemnih ugodnosti, za poslovni sklad,
- del čistega dohodka, ki je rezultat izjemnih ugodnosti, za razvoj materialne osnove dela v DPS,
- del čistega dohodka za rezervni sklad,
- del čistega dohodka, ki je rezultat izjemnih ugodnosti, za rezervni sklad,
- del čistega dohodka za druge potrebe,
- del čistega dohodka za druge sklade.

Stopnjo akumulativnosti prikazujemo v odstotkih, in sicer z interno akumulacijo nasproti poprečno uporabljenim poslovnim sredstvom.

Iz podatkov zaključnega računa 1979 smo ugotovili, da se je izboljšala produktivnost (dohodek na delavca v din), ekonomičnost (celotni prihodek: porabljena sredstva) in rentabilnost (dosežen dohodek: poprečno uporabljena poslovna sredstva). V primerjavi z letom 1978 pa se je znatno poslabšala stopnja akumulativne sposobnosti železarne od 7,5 na 6,3 odst. v letu 1979 (indeks 84,0). Navedene ugotovitve so razvidne iz tabele:

kazalec	1978	1979	indeks
produktivnost (v din)	260.594	295.484	113,4
ekonomičnost (v %)	126,3	128,7	101,9
rentabilnost (v %)	34,5	35,7	103,5
akumulativnost (v %)	7,5	6,3	84,0

Menimo, da prikazani podatki za železarno kot celoto ne potrebujejo posebnega komentarja. Zaskrbljujoče je dejstvo, da se zmanjšuje interna akumulativna sposobnost. Tak trend pa ni značilen samo za našo železarno, ampak za celotno gospodarstvo naše občine. Zato si bomo morali v ustalitem letu 1980 močno prizadevati, da našo akumulativnost izboljšamo.

Seveda pa je akumulativna sposobnost naše železarne v resnici večja, kot kažejo navedeni podatki. Omenimo naj samo plačane obresti za kredite in del dohodka, ki ga temeljne organizacije delijo drugim na podlagi sporazumov o združevanju sredstev. Menimo, da je treba obresti za kredite pri merjenju akumulativne sposobnosti tudi upoštevati. Upravičenost za tako trditev je v tem, da je treba te zneske plačati na osnovi sposojenih ali združenih sredstev ter da se velik del obresti vrne (v okviru bank) kot finančni potencial za kreditiranje novih gospodarskih naložb. Res pa je, da se v ta krog ne vrnejo vsa sredstva (del, ki gre za obresti na hranilne vloge prebivalstva in inozemska posojila, ter del, ki je potreben za pokrivanje bančnih stroškov), vendar je dejstvo, da so dolžniki ta sredstva morali ustvariti kot dohodek za te namene in zato v bistvu pomenijo akumulacijo. Ne nazadnje pa so neke vrste akumulacije tudi tisti prispevki iz dohodka in čistega dohodka, ki jih tozdi železarne združujejo na osnovi družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov, kot npr. za prometne organizacije, energetiko, kmetijstvo idr. V tem

primeru gre za zneske, ki predstavljajo združevanje sredstev za gospodarske naložbe, od katerih imamo vsi koristi, zato ta sredstva niso izgubljena in se nam bogato obrestujejo.

Da bi ne samo v naši železarni, ampak v vsej Jugoslaviji letos bolje uresničevali družbeno usmeritev razporejanja dohodka, sta bili sprejeti zvezna in republiška resolucija ter družbeni dogovor o politiki izvajanja družbenega plana SFRJ in SRS ter o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1980.

Dejstvo je, da peša akumulativna sposobnost celotnega gospodarstva in pri tem ni izjema tudi naša železarna. Nesorazmerje v razporejanju dohodka moramo uskladiti v prid akumulaciji. Samo tako bomo lahko povečevali reproduktivno sposobnost železarne in si s tem ustvarili boljše pogoje za povečanje in izboljšanje proizvodnje. V tem primeru bomo lahko še hitreje napredovali in si ustvarili pogoje za večji osebni in družbeni standard.

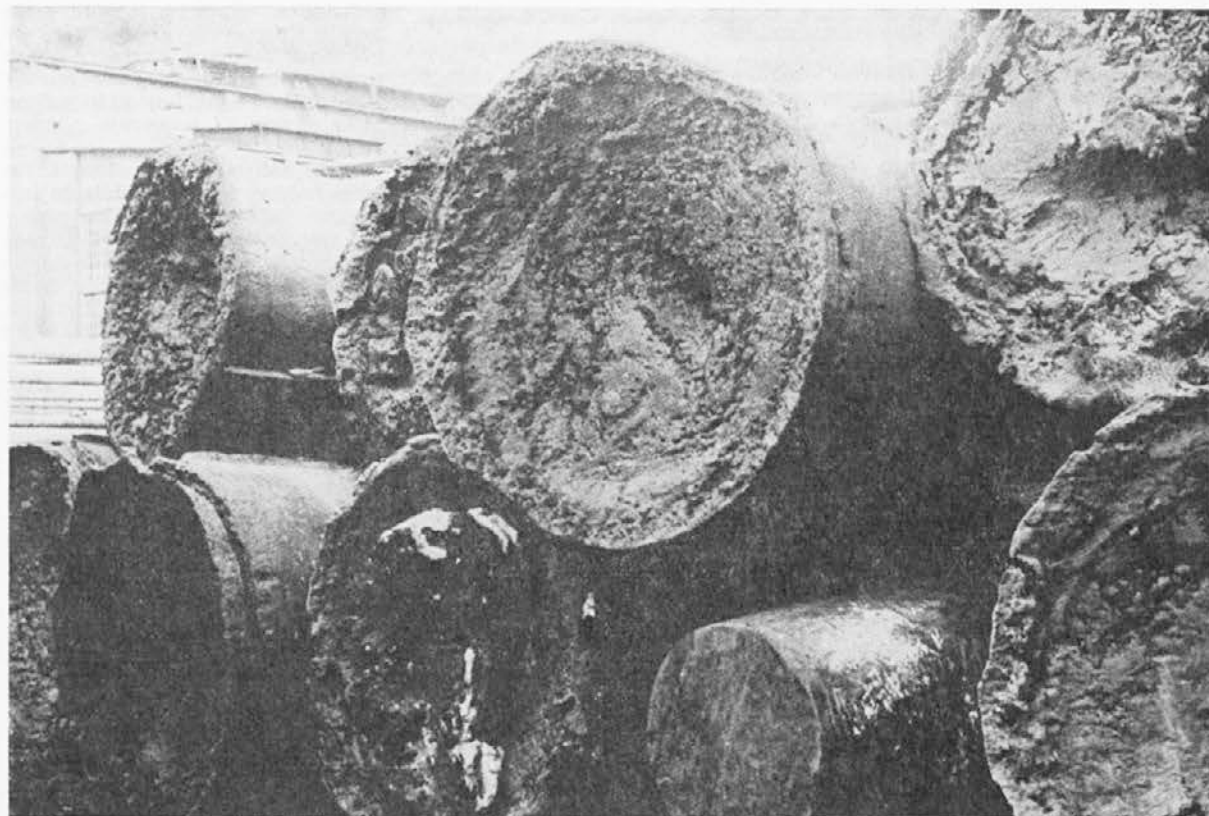
Jože Roženičnik

POPRAVEK

Slika na 8. strani prejšnje številke seveda ni kulturni dom.

V naslednji bomo objavili posnetek pravega.

Uredništvo

Zgrbančena čela

AKCIJA »TISOČ DELAVCEV – SODELAVCEV«

Zadnjič smo vas pozvali k sodelovanju v akciji in razložili njen namen. Od zdaj naprej je vaša stran odprta. Da bi se lažje odločili, o čem je vredno pisati, vam predlagamo možne teme in naslove prispevkov. Vaša razmišljanja lahko sežejo seveda še na druga področja družbenega življenja in tudi spodnji naslovi niso kalup, ki se ga bi morali po vsej sili držati.

Samoupravne aktivnosti

Odnosi v delovni skupini
Zakaj (ni)sem glasoval »ZA«
Jaka ne dviga več roke tjavdan
Od kdaj do kdaj sem na šihlu delegat
Kako smo razumeli gradivo za zbor
Zakaj me zbori (ne) zanimajo
O problemu smo dosti razpravljali
Zanima nas...

Proizvodne in poslovne aktivnosti

Poslovanje ni več španska vas
Skupno za manjši izpad
Koliko res učinkovito delamo
Pokvaril se je stroj
Kako nam določajo norme
Štedimo pri materialu
Lastne zboljšave večajo storilnost
Predstavljamo pridnega sodelavca

Medsebojni odnosi

Kako sprejememo v tozdu novega delavca
Če mojster vstane z levo nogo
Ali se zunaj plota poznamo
O čem se menimo v ponedeljek
Priateljski odnosi spodbujajo storilnost
V našem tozdu smo različni ljudje

Dohodkovni odnosi

Naše delo — naši dohodki
Moje delo je (ni) prav nagrajeno
Dohodek tozda je rezultat dela nas vseh

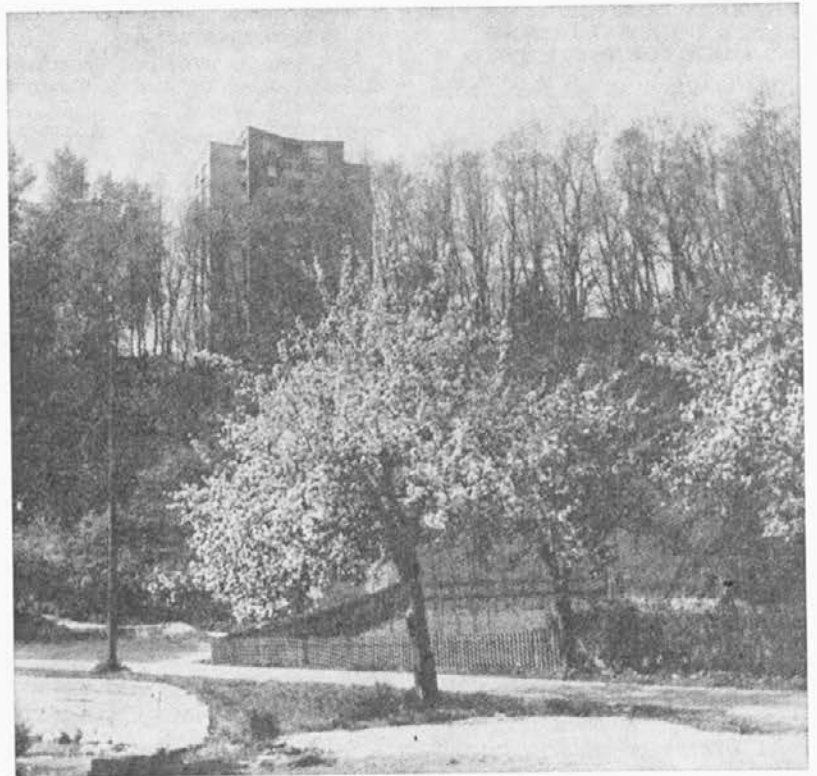
Socialna problematika

Kje Franceljna čevelj žuli
Teža jekla pritiska na nas
Kako porabim svoj osebni dohodek
Težko je preživljati številno družino

Komične situacije med delom

Kdaj smo se zadnjikrat narezali
Humor nas družijo
Tudi to nas je spravilo v smeh
Sodelavca smo potegnili za nos
Naš tozd — živa zbirka vicev
Pišete lahko še o kulturi našega okolja, o izobraževanju, varnosti pri delu, bolniških izostankih... Vsak vaš prispevek bo dobrodošel.

Uredništvo

Da bi obrodilo

NEKATERA SPORNA VPRAŠANJA V ZVEZI S PRENEHANJEM DELOVNEGA RAZMERJA

Delavcu lahko preneha delovno razmerje proti njegovi volji samo s pogoji in na način, kot to določa zakon (159. člen Ustave SFRJ).

Zakon o združenem delu in zakon o delovnih razmerjih določata pogoje, s katerimi lahko delavcu preneha delovno razmerje, ne da bi se delavec s tem strinjal. V zakonu pa je tudi določeno, kako mora ravnati delavec, ki želi prenehati z delom v temeljni organizaciji.

ODPOVED DELOVNEGA RAZMERJA

Delavcu preneha delovno razmerje v temeljni organizaciji, če pisno izjavi, da ne želi več delati v temeljni organizaciji in da prekine delovno razmerje (167. člen ZDR). Samoupravni organ v temeljni organizaciji, ki odloča o prenehanju delovnega razmerja, je dolžan na podlagi delavčeve izjave sprejeti odločitev o prenehanju delovnega razmerja. Ta odločitev je zgolj ugotovitvena, saj se le ugotovi, da je delavec podal pisno izjavo in se hkrati določi, koliko časa mora še ostati na delu, kar pomeni, da se določi odpovedni rok. Odpovedni rok se seveda določa na podlagi

samoupravnega splošnega akta o delovnih razmerjih, zato samoupravni organ ne more skrajševati ali podaljševati odpovednega roka, razen če se z delavcem ne sporazume o trajanju odpovednega roka.

SPORAZUM O PRENEHANJU DELOVNEGA RAZMERJA

Zakon o združenem delu in zakon o delovnih razmerjih sta povzela, da se delavec lahko pisno sporazume z drugimi delavci, da mu preneha delovno razmerje. Zakona določata, da se delavec sporazumeva o prenehanju delovnega razmerja s pooblaščenim organom temeljne organizacije. Samoupravni splošni akt o delovnih razmerjih določa, kateri je tisti organ, s katerim delavec sklepa pisni sporazum. Če je dosežen tak sporazum, potem ni možno šteti, da je prenehalo delovno razmerje po delavčevi volji. Gre za obojestransko voljo, zato za delavca ne morejo nastati enake posledice kot tedaj, če poda izjavo o prenehanju delovnega razmerja. V sporazumu se določi datum prenehanja delovnega razmerja, pri čemer seveda ni treba upoštevati odpovednega roka.

Odpovedni rok je lahko krajši ali daljši od zakonitih možnosti. S sklenitvijo sporazuma, ki mora biti pisen, preneha delavcu delovno razmerje z dnem, ki ga določa ta sporazum. Prenehanje delovnega razmerja po sporazumu nima vpliva na delavčeve obveznosti v zvezi s prejemki iz sredstev sklada skupne porabe, kot npr. vrnitev stanovanjskega posojila, štipendije itd., prav tako ta način prenehanja delovnega razmerja ni razlog za odpoved stanovanjske pogodbe.

PRENEHANJE DELOVNEGA RAZMERJA ZARADI ODKLONITVE DEL OZIROMA NALOG

3. točka 167. člena zakona o delovnih razmerjih predvideva, da preneha delovno razmerje tudi tistemu delavcu, ki noče opravljati del oziroma nalog, ki so mu ponujene in ki ustrezajo njegovi strokovni izobrazbi in z delom pridobljeni delovni zmožnosti. Pri razporeditvi na druga dela in naloge se delavcu ničesar ne ponuja, ampak se ga razporeja, zato delavec, ki noče opravljati del in nalog po razporeditvi, stori kršitev delovne obveznosti in je disciplinsko odgovoren. Delavec, ki ga ima v mislih navedeno zakonito določilo, pa lahko odkloni ponujeno delo in s tem ne stori kršitve delovne obveznosti, pač pa mu delovno razmerje preneha. To velja za delavce s posebnimi pooblastili in odgovornostmi, ki ob reelekciji niso bili ponovno izbrani in ki se jim ponudijo druga dela in naloge. Enako velja tudi za individualni poslovodni organ oziroma za predsednika kolegijskega poslovodnega organa, ki ob reelekciji nista ponovno izbrana.

PRENEHANJE DELOVNEGA RAZMERJA ZARADI DISCIPLINSKEGA UKREPA

Delavcu, ki mu je izrečen disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja brez pogojne odločitve, preneha delovno razmerje

z dnem dokončnosti disciplinske odločbe. To velja tudi v primeru, če se prekliche pogojna izvršitev tega ukrepa, ker je delavec v pogojni dobi znova huje kršil delovne obveznosti.

ZZD in ZDR ne poznata t. i. samovoljne zapustitve dela, ki bi bila samostojen razlog za prenehanje delovnega razmerja. Delavcu, ki neopravičeno izostane z dela najmanj pet zaporednih delovnih dni, se res izreče ukrep prenehanja delovnega razmerja (197. člen ZZD), vendar le v disciplinskem postopku. Kljub temu da zakon predvideva za to kršitev najstrožji ukrep, se vendarle ta ukrep lahko pogojno odloži in v tem primeru delavcu delovno razmerje ne preneha. Disciplinska odločba ne more biti izvršljiva, dokler ni dokončna, dokončna pa je, ko o njej odloči delavski svet ali po preteku roka za ugovor, če delavec ugovora ni vložil. Če gre za kršitev delovne obveznosti, mora biti zoper delavca vselej izveden disciplinski postopek in tudi izrečen disciplinski ukrep. Samovoljna zapustitev dela sama po sebi še ne pomeni razloga za prenehanje delovnega razmerja.

Sonja Slemnik

MODROSTI

Nemoralno je žeti tam, kjer drugi sejejo, neumno pa je sejati, da bi drugi želi. Nehru

... po ukazu dobro — ni dobro!
Turgenjev

Dobrota je stroj, ki proizvaja nehvaležneže. Zamacois

Mnogo je ver, a samo ena morala. Ruskin

Ideja ni odgovorna za ljudi, ki vanjo verjamejo. Marquis

glasilo mladih delavcev železarne ravne

mladi fužinar

priloga informativnega fužinarja

Leto VII

Ravne na Koroškem, 28. aprila 1980

Št. 4

»Mladi fužinar« izhaja kot mesečna priloga Informativnega fužinarja. Uredniški odbor: Jože Jurak, Zdravko Fajmut, Vida Kovač, Karlo Krevh in Silvo Jaš, ki je odgovoren tudi za vsebino Mladega fužinarja

Ob naših prazničnih mejnikih

Bežen pogled v zgodovino naših narodov nam pove, da so na pristop kraljevine Jugoslavije k trojnemu paktu jugoslovanski narodi odgovorili z demonstracijami, ki so bile v mnogih mestih med 25. in 27. marcem 1941. Bojno geslo: »Bolje vojna kot pakt!« je odmevalo po vsej Jugoslaviji in izzvalo bes fašističnih in nacističnih osvajačev, ki so brez vojne napovedi napadli Jugoslavijo.

V naši ožji domovini je bil takrat na pobudo CK KP Slovenije le mesec dni po demonstracijah 27. aprila 1941 ustanovni sestanek OF. V njem so sodelovali oziroma so bili združeni komunisti, demokratični sokoli, krščanski socialisti in napredni kulturni delavci, kasneje pa so se jim priključili še drugi zavedni ljudje.

OF je postala nova slovenska politična sila, politična organizacija in pod vodstvom KP je organizirala, mobilizirala in spodbujala k oboroženemu odporu. Počile so prve puške, okupatorji so besneli, požigali in morili, vendar moči OF in partizanskih enot niso mogli streti. Nasprotno, ugled in moč osvobodilne fronte sta rasla in se vedno bolj krepila. Danes deluje na temeljih

OF njena naslednica — socialistična zveza. Lahko rečemo, da je socialistična zveza frontna organizacija, ki v mobilizacijskem smislu nadaljuje tradicije iz NOB. Skratka, bojuje se za vse tisto, za kar so umirali tisoči in tisoči — za samoupravne socialistične odnose, za lepši danes in še boljši jutri.

Tudi 1. maj ima izredno pomembno vlogo v zgodovini borbe delavskega gibanja in naprednih sil nasploh. Njegov pomen ni samo v zunanji podobi, to je od vseh proslav v drugi polovici 19. stoletja najbolj razgiban nastop delavskih sil, preizkus vsega in vsakega posameznika za boj proti razrednemu sovražniku. Zgodovina delavskega gibanja dokazuje, kako so se delavci 1. maja združevali v armado borcev za svoje pravice. Z mednarodnim pomenom, z veliko močjo, kakršne do tedaj še ni imela nobena armada, z vzvišenimi cilji, simbolično združeni v prazniku dela, so zlahka premostili jezikovne razlike, barvo kože, običaje in navade narodov ter posameznikov.

Kakor vsako leto, že nekaj desetletij nazaj tudi letos proslavljamo prvi maj, ta naš največji praznik. Ponovno se bodo milijoni

delavcev zbrali v prvomajskem sprevodu, da bodo izpovedali svoje zahteve po samoupravljanju, po demokratičnem socializmu, da bodo zahtevali mir na svetu in enakopravnost med narodi. Jugoslovanski delavski razred s ponosom ugotavlja, da je bil vedno v prvih vrstah borbe za demokratični, samoupravni socializem. Pod vodstvom tovariša Tita in Zveze komunistov je iz leta v leto dosegal pomembnejše zmage ter rezultate, ko je obračunaval s težnjami, ki so zavirale naš razvoj. Pri nas smo bili tudi prvi, ki smo z razvojem samoupravljanja začeli uresničevati Marxovo misel, naj s podjetji upravljajo delavci.

Ko letos proslavljamo 1. maj, prevzemamo nase zgodovinske obveznosti za nadaljnji razvoj socialističnih odnosov, zasnovanih na svobodi združenega dela, samoupravi delavcev in delitvi družbenih proizvodov v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela. Imamo torej zgodovinske naloge, da preobrazimo družbenoekonomske in idejnopolitične odnose v naši družbi. Zato je nujno potrebno uresničevati načela ustave in z njo zakon o združenem delu ter tako onemogočiti delovanje tistim silam, ki skušajo zaradi osebnih interesov okrniti samoupravne pravice delavcem.

Ob tej priložnosti čestitamo in želimo obilo delovnih uspehov vsem delavcem v železarni ob našem prazniku. Prav tako pa si želimo veliko uspehov in zmag pri uresničevanju politike ekonomske stabilizacije.

Miroslav Garb

Proti Graški gori — gori jurišev

Še o delu KK ZSMS Ravne

Kolektivno delo, odločanje in odgovornost je vsekakor vprašanje, ki je povezano z demokratizacijo političnega življenja in odnosov v družbi ter presejanje vsakršnega odtujevanja političnih in družbenih odločitev, katere so v središču naših naporov ter tudi razmišljan naprednih gibanj in organizacij v svetu.

Iz Titove misli in zahteve za hitrejše razvijanje metode kolektivnega dela se je že razvilo precej konkretnih predlogov in rešitev. Za njeno popolno uresničevanje je zato nujno, da so naše aktivnosti usmerjene v iskanju novega, boljšega. Da bi dosledno uveljavili načela kolektivnega dela, se moramo vseskozi opirati na vse dosedanje izkušnje ter na osnovi tega nadalje razvijati naš sistem, ki z uveljavljanjem kolektivnega vodenja zagotavlja večjo demokratizacijo odnosov v družbi; le-ta pa je osnovni motiv za angažiranje vseh v našem sistemu, da ga z delom v njem krepijo in nadalje razvijajo. V teh prizadevanjih prihajamo do spoznanja, da kolektivna odgovornost v najširšem pomenu besede prav gotovo pomeni odgovornost vseh v kateremkoli politično-izvršilnem organu ZSM, na vseh stopnjah našega organiziranja in delovanja. To pa bomo dosegli z razumevanjem vsebine Titove pobude, ki jo lahko uspešno uresničimo le z vlogo posameznika v institucijah političnega sistema in teh institucij v sistemu.

Prav gotovo ne gre razumeti kolektivnega dela in odgovornosti z delitvijo posamezne naloge in s tem tudi odgovornosti, kar lahko ima za posledico samo zmanjševanje odgovornosti posameznika in prelaganje te odgovornosti na druge. Menim, da lahko to uspešno rešimo z ustrezno delitvijo nalog znotraj politično izvršilnih organov, ki pa morajo biti ustrezno povezani vertikalno in horizontalno. Posameznika moramo gledati na njegovo odgovornost vezati na mesto, kjer je njegova temeljna sredina. Iz tega izhaja, da je kolektiv-

na odgovornost lahko samo v združevanju odgovornosti institucij v sistemu in posameznikov v institucijah. Na osnovi takšnih spoznanj je moč poglobljeno ustvarjalno delovati pri uvajanju metod kolektivnega dela. Pri iskanju konkretnih rešitev ne moremo iskati enotne formule, temveč moramo upoštevati specifičnosti posameznika, posameznih sredin, z izmenjavo izkušenj pa lahko v obdobju prehoda na kolektivno delo, odločanje in odgovornost našo vsebino delovanja, zaradi nje pa tudi organiziranost ustrezno razvijamo.

Predsedstvo KK ZSMS Ravne na Koroškem je kolektivni, politično izvršilni organ KK ZSMS in se delegatsko povezuje v predsedstvo KK SZDL, kjer je član predsedstva KK SZDL predsednik KK ZSMS Ravne. Ta povezanost zagotavlja, da se vsi mladi vključujejo v najširšo frontno organizacijo delovnih ljudi in občanov in prek te organizacije vodijo del aktivnosti SZDL, katere člani so. Sekretar KK ZSMS Ravne predstavlja mlade v svetu krajevne skupnosti, ostali člani predsedstva KK ZSMS pa se delegatsko vežejo v vse področne konference (mladi v vzgoji in izobraževanju, mladi v krajevni skupnosti). Odbor družbenih organizacij in društev ter klub mladih v krajevni skupnosti bomo ustanovili in formirali v aprilu oziroma maju. Tako sestavljeno predsedstvo KK ZSMS Ravne kolektivno odgovarja za vsa področja aktivnosti mladih na področju krajevne skupnosti Ravne. V KK ZSMS se trenutno veže devetintrideset OO ZSMS.

Apeliramo na vsa vodstva OO ZSMS v krajevni skupnosti in na mlade komuniste, da dosledno in zavestno sodelujejo pri izvrševanju nalog, ki so si jih zadali!

Zdravo!

Predsednik KK ZSMS
Ravne na Koroškem
Dušan Brankovič

O vlogi mladih v krajevni skupnosti

Z najbolj aktualno problematiko boste seznanjeni tudi v naslednjem sestavku, ki je razprava Staneta Bodnerja na šesti seji RK ZSMS.

Naslov, ki ste ga pravkar prebrali je le prvoten naslov razprave o SPORNEM ČLENU 48; le-ta pa je plod agresivnih razprav večine delegatov RK ZSMS. KK ZSMS so bile izoblikovane kot predlog za dopolnitev statuta ZSMS na temelju raziskav, izkušenj in trenutnega stanja v občini Ravne na Koroškem.

Predlog 48. člena:

»Za večjo akcijsko učinkovitost, koordinacijo dejavnosti, dogovarjanje o vprašanih skupnega pomena, za izmenjavo izkušenj in nadaljnjo krepitev idejnopolitične in akcijske enotnosti mlade generacije se lahko na ravni krajevne skupnosti po delegatskem načelu konstituirajo krajevne konference ZSM, ki jih sestavljajo delegati iz vseh osnovnih organizacij z območja krajevne skupnosti (organizacija združenega dela, šola, višja in visokošolska ustanova) ter delegati družbenih organizacij, ki združujejo mlade.«

Predlog 48. člena statuta ZSMS na 6. seji RK ZSMS ni bil sprejet, temveč je bil oblikovan sklep, da gre njegova vsebina ponovno v ocenjevanje po občinskih konferencah ZSMS, kar daje slutiti, da bo predlog možno

sprejeti vsaj na XI. kongresu ZSMS, ki bo leta 1982.

O SPORNEM ČLENU 48

Kolektivno delo, odločanje in odgovornost je vsekakor vprašanje, ki je povezano z demokratizacijo političnega življenja in odnosov v družbi ter presejanjem vsakršnega odtujevanja političnih in družbenih odločitev, katero je v središču naših naporov ter tudi razmišljan naprednih gibanj in organizacij v svetu.

Iz Titove misli in zahteve za hitrejše razvijanje metod kolektivnega dela se je že razvilo precej konkretnih predlogov in rešitev za njeno polno uresničevanje, zato je tudi nujno, da so naše aktivnosti usmerjene v iskanje novega — boljšega. Da bi dosledno uveljavili načela kolektivnega dela ne potrebujemo nobene drugega političnega sistema, temveč se moramo vseskozi opirati na vse dosedanje izkušnje ter na osnovi tega nadalje razvijati naš sistem, ki z uveljavljanjem kolektivnega dela zagotavlja večjo demokratizacijo odnosov v družbi, le-ta pa je osnovni motiv za angažiranje vseh v našem sistemu, da ga z delom v njem krepijo, ga nadalje razvijajo in s tem bogatijo.

V teh prizadevanjih prihajamo do spoznanja, da kolektivna odgovornost v najširšem pomenu besede prav gotovo pomeni odgovornost vseh v kateremkoli politično izvršilnem organu ZSM na vseh stopnjah našega organiziranja in delovanja. To pa bomo dosegli z razumevanjem vsebine Titove pobude, ki jo lahko uspešno uresničimo le z vlogo posameznika v institucijah političnega sistema in teh institucij v sistemu.

Prav gotovo ne gre razumeti kolektivnega dela in odgovornosti z delitvijo posamezne naloge v organu in s tem tudi odgovornosti, kar lahko ima za posledico samo zmanjševanje odgovornosti posameznika in prelaganje te odgovornosti na druge. Menim, da lahko to uspešno rešimo z ustrezno delitvijo nalog znotraj politično izvršilnih organov, ki pa morajo biti ustrezno povezani vertikalno in horizontalno v obe smeri, s čimer moramo posameznika gledati na odgovornost vezati na mesto, kjer je njegova temeljna sredina. Iz tega izhaja, da je kolektivna odgovornost lahko samo v združevanju odgovornosti institucij v sistemu in posameznikov v institucijah. Na osnovi takšnih spoznanj je moč poglobljeno razpravljati ter ustvarjalno delovati pri uvajanju metod kolektivnega dela. Pri iskanju konkretnih rešitev ne moremo iskati enotne formule, temveč moramo upoštevati specifičnosti posameznih sredin, z izmenjavo izkušenj pa lahko v obdobju prehoda na kolektivno delo, odločanje in odgovornost ustrezno razvijemo. Pri iskanju vsebinskih sprememb v delovanju mladine občine Ravne na Koroškem smo si prizadevali zagotoviti čim večje oziroma čimbolj učinkovito vključevanje v samoupravni sistem od temeljnih do širših družbenopolitičnih skupnosti. Posebno pozornost smo na pobudo osnovnih organizacij posvetili možnostim in učinkovitosti organiziranja ter vključevanja in delovanja mladih v temeljnih organizacijah, družbenopolitični skupnosti KS tako v odnosu do nje kot možnosti povezovanja in koordiniranja aktivnosti z ostalimi DPO, predvsem pa možnostim usklajevanja svojih stališč, ki so identična s stališči ostalih delovnih ljudi in občanov v KK SZDL. Pri opredelitvi nove vsebine delovanja mladih v KS je nujno razumevanje vloge krajevne skupnosti kot temeljne družbenopolitične skupnosti, ki po ustavnih preobrazbi ustvarja pogoje za integracijo osebnosti občana-prebivalca, delovnega človeka; proizvajalca v enotno samoupravno socialistično osebnost, ki z drugimi samoupravljalci v celoti odloča o pogojih in sadovih svojega dela in življenja. Če torej ugotavljamo, da so vsi člani ZSM tudi samoupravne politične osebnosti (v resoluciji 10. kongresa ZSM pa so opredeljene), potem nujno sledi, da moramo z našim delovanjem slehernemu članu ZSMS (zato smo frontna organizacija), omogočiti, da to dejansko postane. S sedanjim delovanjem v samoupravnem sistemu v krajevni skupnosti ne moremo biti zadovoljni, kljub temu da so dane možnosti za organizirano delovanje, saj se politična oblast v njej še vedno krepi z vključevanjem delegatskega sistema, temveč vse bolj na način, ki ne zagotavlja uspešnega sodelovanja vseh krajanov. Neredno sestajanje zborov delegatov krajevnih skupnosti utrjuje vlogo svetov KS, ki pogosto celo odločajo o zadevah, ki bi morale biti v pristojnosti skupščin. Prešibko je uresničevanje vloge hišnih svetov, svetov soseske in naselij, kar se odraža tudi v premajhni angažiranosti vseh organiziranih subjektivnih sil v krajevni skupnosti. Da bi čim hitreje odpravili vse pomanjkljivosti v funkcioniranju samoupravnega sistema v KS, je potrebno dosledneje upoštevati ustavna načela ter vzpodbuditi vse delovne ljudi in krajane k tvornemu sodelovanju v delegatskem sistemu. Nujno je tudi učinkovitejše sodelovanje med organi KS in DPO v KS.

Če smo torej pripravljeni krajevno skupnost razumeti tako, kot je opredeljena, potem smo dolžni oceniti naše vključevanje vanjo. Na pobudo socialistične zveze smo že s krajevnimi sveti ZSMS opredelili možnosti naše aktivnosti ter prisotnosti v delu krajevnih skupnosti. Seveda je ponekod prišlo tudi do popačenja razumevanja te opredelitve, vendar je tudi v vseh tistih sredinah, kjer so krajevni sveti zaživeli, mladina pretežno pasivno spremljala preoblikovanje krajevnih skupnosti in življe-

nje v njej. Krajevni svet ZSMS je potem tudi v najbolj pozitivnih trenutkih svojega obstoja opravil zgolj funkcijo akcijskega in usklajevalnega organa mladih v krajevni skupnosti, ni pa se pojavljal kot organ, ki bi demokratično izražena hotenja mladih uveljavil v KS, kar zlasti velja za KS, v katerih se združuje večje število osnovnih organizacij ZSMS ter DOD. Neposredna povezava mladih s socialistično zvezo ter organi KS je statutarno opredeljena s funkcijo krajevnega sveta ZSMS, praktično onemogočena, zlasti z upoštevanjem, da je sicer v KS samo ena mladina, ki pa je organizirana po OO ZSMS v TOZD, KS in na šolah, poleg tega pa še aktivno sodeluje v DOD. Da bi poleg akcijske (ki jo omogoča krajevni svet) dosegli tudi politično enotnost vseh mladih v KS, je nujno opredelili v njej takšno obliko povezovanja OO ZSMS in DOD, ki bo imela možnosti vsa dogovorjena stališča mladih prenašati tudi v organe KS, KK SZDL in s tem tudi do drugih DPO v kraju. Gradivo za to sejo med drugimi vzpodbuja in razmišlja k temu v takšni obliki.

Ce smo že ugotovili, da krajevni svet ZSMS ne omogoča celovitega vključevanja mladih v samoupravni sistem KS, potem je alternativa predloga (KK ZSMS) tisto, kar mladim v KS daje možnosti, da se kot frontna organizacija mladih v najširši fronti delovnih ljudi in občanov — socialistični zvezi — pojavljajo na vseh področjih samoupravnega organiziranja v KS. Krajevna konferenca ZSMS mora, da bi lahko učinkovito delovala, upoštevati ustavno vlogo KS. Iz tega sledi, da mora zagotoviti enakopraven položaj vsem mladim pri odločanju o bistvenih stvareh v krajevni skupnosti, ne glede na to, kje so ti mladi organizirani. Razumljivo je torej, da KK ZSMS združuje vse OO ZSMS in DOD v KS, ki so v njej delegatsko zastopane. KK ZSMS potem mora imeti svoj kolektivno politično izvršilni organ, ki po načelih delegatskih povezav uveljavlja interese mladih v drugih sredinah, po načelih kolektivne odgovornosti pa tudi vzpodbuja hitre reakcije v osnovnih sredinah mladih. Eden bistvenih elementov, ki govore v prid KK ZSMS, je tudi neposredna povezava mladih, organiziranih v TOZD z organi KS in KK SZDL, kar ob že znanih prizadevanjih za zблиževanje TOZD-KS omogoča tesnejše povezovanje in soodvisnost, s čimer se ob enakem povezovanju vseh struktur pridobivajne dohodka v TOZD in njegova uporaba v KS združuje v trajno celoto. Ob poudarjanju političnega delovanja mladine na vseh ravneh organiziranja seveda nikakor ne smemo pozabiti na učinkovitejše razvijanje interesnih dejav-

Pripoved Ramšakove mame

nosti, kar bi tudi morala biti ena od prioritarnih nalog mladine, organizirane v KS. Z razvijanjem klubskih dejavnosti želimo v naše vrste pritegniti čim večje število mladih in jim omogočiti, da se skozi proste aktivnosti vzgajajo v patriotskem smislu, da se vzgajajo za delo v našem sistemu. Ustvarjalna razmišljanja ter aktivnosti v nadaljnjem razvoju naše organizacije in s tem tudi našega sistema morajo postati del našega vsakdana. Ustrezna organiziranost nam bo pri tem le v pomoč, kolektivno delo, odločanje in odgovornost pa bo v pravilnem razumevanju družbenega okolja kaj hitro obrodilo sadove. S takšnim organiziranjem in delovanjem mladih v KS, v katerem bodo vse strukture mladih ne glede na vrsto organiziranja aktivno pristopile, bodo prisotne pri odločanju v temeljnih družbenopolitičnih skupnostih bomo lahko zagotovili podiranje nevidnih plotov okoli TOZD in šol ter jih tako povezali v enovito krajevno skupnost. Zavedati se moramo, da delamo in živimo samo v krajevni skupnosti, zato je v veliki meri prav od nas odvisno, kako bomo živeli.

več kot petsto kilometrov dolg marš, pretežno v zimskih metežih, ob nenehnih bojih in slabi prehrani. Vendar borci niso klonili. Položaje so branili vztrajno in zagriženo, preboje pa so dosegali z juriši. In prav zategadelj je obujanje njenega spomina borb in zmag toliko bolj sveto in častno.

Naša pohodna enota se je imenovala Šercerjeva brigada. Iz Doliča smo krenili k znani partizanski javki — Podjavorškovi domačiji. Prijeten je bil klepet s Podjavorškovo mamo. Življenje se je tudi v hribih spremenilo na bolje. Topli domovi pa so še vedno ostali gostoljubni in dobri, kot so bili nekoč, tudi tisto hudo noč, nam je dejala Podjavorškova mama, ko je na borbah zmrzovala obleka. Pokala je in se lomila, ko so se borci premikali, ko so stopale v sneg noge, obute v vrečevino in ko je bilo življenje kot droben plamenček. Malo je bilo potrebno in spet bi bilo kakšnega borca štirinajste manj... Od Podjavorška smo krenili proti Ramšaku in naprej proti Završam. Pri spomeniku, kjer so padli poslednji borci legendarnega Pohorskega bataljona, je bil sprejem mladih v vrste teritorialne obrambe. Ob pesmi: »Druže Tito, mi ti se kunemo...« so mladi na edinstven način dali zaprisego naši samoupravni socialistični družbi, partiji in tovarišu Titu. S slovesnosti pa so poslali tudi pozdravno pismo tovarišu Titu z najboljšimi željami za skorajšnje okrevanje.

»Mladi iz Mislinjske doline ti s svojega pohoda Po poteh štirinajste divizije pošiljamo najtoplejše pozdrave. Naša ljubezen in spoštovanje so vselej in povsod namenjene tebi, dragi naš tovariš Tito.

Ljubimo te, ker si naš, pa tudi vseh narodov, ki se bojujejo za neodvisnost in svoden razvoj. Tvoje misli in delo so naš trden kažipot. Iskreno želimo, da bi z vso svojo upornostjo in energijo, s katero si ustvarjal novo Jugoslavijo, našo samoupravno socialistično družbo, premagal tudi težko bolezen in ponovno prišel med nas.«

Drugi dan smo nadaljevali pohod proti Graški gori in kljub hudemu metezu smo

Mladi „Po poteh XIV. divizije“

Pohod »Po poteh XIV. divizije« je tako rekoč že stalna ter tradicionalna in ena najmnogičnejših akcij, ki jih organizira OK ZSMS Slovenj Gradec na področju negovanja in ohranjanja revolucionarnih tradicij in pridobitev NOB.

In tako je bilo tudi letos, zadnje dni marca, ko so kraji in ljudje Završ ter legendarne Graške gore — gore jurišev, spet dobesedno živeli z nekdanjimi borci, mladimi, taborniki ter pripadniki teritorialnih enot, ki so se zbrali na tem vsakoletnem pohodu, ki je bil tokrat že enajsti zapovrstjo. Pohod je bil posvečen 35-letnici osvoboditve, 36-letnici prihoda XIV. divizije na Štajersko ter 70-letnici rojstva velikana našega časa, velikega borca ter stratega socialistične revolucije in samoupravljanja Edvarda Kardelja. Spet so kraji kot nekoč borcem ponudili svoje zasnežene poti, gozdne previse in skrite globače pohodnikom, ki so tokrat krepko presegli številko sto.

Pohod sam se je začel pri spominskem obeležju v Spodnjem Doliču in mladi so

domala prihajali iz vseh smeri. Od povsod tam, kjer je bilo v najtežjih trenutkih čutiti tisto neuklonljivo srce in puško. Tako so se tu shajala pota starih in novih generacij, rojevala so se nova poznanstva in prijateljstva, soočena s tistim legendarnim februarjem, s spoznanjem, da sneg tistega februarja izpred 36 let ne kopni...

Mladi smo na tem pohodu spoznavali kraje in ljudi, ki so pred več kot tremi desetletji nad vse gostoljubno sprejeli borce divizije, katera je imela do svojega odhoda na Štajersko za sabo že nešteto zmag in bojev, bila je izkušena in njeni borci so bili prežeti z veliko mero hrabrosti in poguma. Ustanovljena je bila 16. julija, 20. julija pa jo je vrhovni štab imenoval XIV. divizija. Na pohod je krenila iz Suhorja v Beli krajini. V njeni sestavi sta bili najprej Tomšičeva in Šercerjeva brigada. Sam pohod štirinajste in njeni boji so imeli v zavesti slovenskega partizana posebno mesto. Po vojni je postala legenda o junaštvi, nadčloveških naporih, ki so jih borci premagali na tej dolgi poti. Prehodila je

IZ KK ZSMS PREVALJE:

Lokalna mladinska delovna akcija

29. marca je predsedstvo KK ZSMS Prevalje v sodelovanju z gospodarskim odborom pri IO NK Korotan organiziralo prostovoljno mladinsko delovno akcijo na športnem igrišču na Prevaljah. Plakati so vse tedne pozivali mlade in tudi brigadirje veterane, naj se akcije udeležijo, da bi s svojim delom pripomogli k še lepši podobi športnega objekta. Tako se je tiste sobote zbralo na igrišču 63 brigadirjev, med katerimi pa je bilo tudi nekaj veteranov. Tako so dela potekala pri ureditvi atletske steze. Treba je bilo pripeljati precej leša, še več pa izravnati, pograbili smo vso stezo in nazadnje smo jo tudi povaljali. Ob igrišču so bili kupi zemlje, katero smo rabili, da smo zakrpali največje »luknje«, ostanek zemlje pa smo odpeljali na primerno mesto. Okopali smo robove in pregradili tudi površine, namenjene za atletske discipline. Uredili smo tribuno, kolikor je bilo v naših močeh, pograbili listje ob objektu in na igrišču, uredili nasad ob domu in uredili prostor v njegovi okolici. Okopali, pograbili in pometli smo rokometno igrišče. Mladinci iz OO ZSMS Stavbenik pa so tudi preplovlili betonske cevi, ki so namenjene za ograjo.

Z delovno akcijo smo končali okoli 13. ure, opravljenih pa je bilo okoli 315 učinkovitih delovnih ur. V tem zapisku moram omeniti tudi tiste, ki so se najbolj izkazali in največ naredili. Med najbolj prizadevnimi so bili člani OO ZSM Stavbenik, Ugasle peči, Holmec ter posamezniki iz osnovne šole Franja Goloba. Posebej se zahvaljujem veteranu Mirku Wetterju starejšemu. Bil je edini poleg članov IO NK Korotan, ki so že v letih. Verjetno do te akcije najbrž sploh ne bi prišlo, če NK Korotan ne bi imel gospodarskega odbora na čelu z Ivanom Korenom, s katerim smo akcijo tudi pripravili in uspešno izvedli. Udeležba na tej akciji pa bi bila še večja, če bi bila obveščenost med mladimi razvita. Tako smo dopise poslali v vse OO ZSMS, ki jih združujemo v naši KK ZSMS, vendar iz nekaterih ni bilo nobenega mladca.

V popoldanskem času smo za udeležence pripravili tudi disko ples. Za izvedbo tega se zahvaljujem Viliju Velerju, ki je brezplačno vrтел plošče ter nam na takšen način še bolj popestril zaključek akcije. Datum 29. marec ni bil slučajno izbran, ker

bili vsi veseli, saj smo premagali kanček tistih naporov, ki so jih nekoč borci, ko so se s štirinajsto prebijali proti gori jurišev.

Pohod se je končal v Šmiklavžu in preden smo se razšli, smo si še zaklicali: »Na svidenje prihodnje leto, ko se bomo spet srečali na tem tradicionalnem pohodu!«

Silvo Jaš

je bil dan brigadirjev tik pred nami, smo pričakovali, da se bodo akcije tudi veterani udeležili v večjem številu ter tako počastili svoj praznik. Upam, da se nas bo v prihodnje zbralo več na tovrstnih delovnih akcijah ter da se bomo zares še srečali v še večjem številu.

Drago Vrstovšek

Pripomba

Predsedstvo OO ZSM priprava proizvodnje je na svoji seji obravnavalo obvestilo o novem voznom redu prevozov delavcev železarne Ravne na delo in z dela. Moti pa nas točka 14 na listu 2 — citiram »Da se z ozirom na veliko število vozačev (43 %) in stalnih problemih, ki se pojavljajo pri prevozi, otvori novo delovno mesto — referent za prevoze, kateri bo spremljal in reševal tekoče nastale probleme s prevozi.« Prav tako je v »Novicah« št. 7 na strani 10 — citiram — »Da je zaradi stalnih problemov v zvezi s prevozi treba odpreti novo delovno mesto referenta za prevoze, ki bo spremljal in reševal sprotne problematiko (Vir: zapisnik 12. 2. 1980 — seja DS DO).«

Menimo, da je uvedba novega delovnega mesta — referenta za prevoze neupravičena in neutemeljena, kajti vozni red in ostalo problematiko lahko rešuje Svet vozačev in VIATOR. Skrajno neodgovorno je, da imamo v letu stabilizacije tak odnos do odpiranja novih delovnih mest, kajti z resolucijo za leto 1980 smo se zavezali, da bomo izkoristili že obstoječe kapacitete.

Apeliramo na vse OO ZSMS v ŽR, da našo pripombo obravnavajo na svojih sestankih in pošljejo svoje mnenje na KS OO ZSMS v ŽR. Menimo, da je večja potreba po profesionalnem predsedniku ali sekretarju KS OO ZSMS

v ŽR, kot pa referentu za prevoz, katerega delo in naloge, predvidevamo, ne zadostujejo za uvedbo delovnega mesta. Še enkrat poudarjamo, da bi verjetno lahko to rešili v okviru že obstoječih kapacitet.

Zdravo!

Predsedstvo OO ZSM
TOZD priprava proizvodnje

Tekmovanje v šahu

Marca je bil organiziran mladinski brzopetni šahovski turnir, ki se ga je udeležilo 12 članov ZSMS iz osmih OO ZSMS. Razvrščeni so bili v dve skupini. V prvi, s kategorijami, je zmagal Franc Rotovnik z 11 točkami iz OO ZSMS SGV, drugi je bil Prosenec Bojan z 10 točkami iz OO ZSMS jeklarne in tretji Uršič Marjan s 7 točkami iz OO ZSMS SGV. V skupini brez kategorije je zmagal Kumer Jože iz OO ZSMS jeklovlek. K uspehu turnirja je prispeval svoj delež tudi tovariš Prevorič Anton, ki je odigral funkcijo sodnika.

Miroslav Garb

Obvestilo

Vabilo na kresovanje na predvečer 1. maja

Večina OO ZSM na Prevaljah bo organizirala kresovanje in zaželeno je, da bi se ga čim več mladih udeležilo. Mladinci naj na kresovanje prinesejo tudi svoje instrumente. V OO ZSMS pomagajte pri pripravi kresov, saj bomo najboljše ocenjevali, prav tako pa tudi samo vzdušje na njih. Torej — dobimo se ob kresu!

Prav tako pa predsedstvo KK ZSMS Prevalje čestita vsem delovnim ljudem in ostalim krajanom Prevalj ob prazniku dela. Še posebej ta čestitka velja vsem članom ZSMS v TOZD. V letu stabilizacije pokažimo mladi, da hočemo in zmoremo vestno ter pridno izpolnjevati vse naloge, ki so pred nami.

V nove delovne zmage — naprej!

Predsedstvo KK ZSMS
Prevalje

Z volilno-programске konference OO ZSM jeklovivarna

Zamešani materiali v luči stabilizacije

(Nadaljevanje in konec)

Pa pozabimo na to znanost. Po domače povedano, če hočemo kaj več izvedeti o sestavi jekla (prevodnost σ), se moramo znebiti vpliva strukture (relativne permeabilnosti μ_r) in pa dimenzija vzorca mora biti pri vseh primerjalnih meritvah natančno enaka (oziroma položaj vzorca v tuljavi, če ni vzorec mnogo daljši kot tuljava). Teh vplivov se znebimo z izbiro pravilnega faznega kota, ker nam je na voljo, ali pa z opazovanjem določenega sektorja na ekranu osciloskopa, če delamo z elektronsko točko.

Pri modernih napravah pa lahko opazovanje prepustimo elektroni — **monitorju**, ki nam da tudi optični ali akustični signal, če želimo.

Sprememba dimenzije in sprememba strukture delujeta v isti smeri in ju ni mogoče ločiti. Če bi napravo uporabljali za kontrolo termične obdelave (to je najčehše v praksi), moramo skrbeti, da bo dimenzija vzorca in njegova lega vedno enaka v iskalni tuljavi. Žal pa na prevodnost vplivajo tudi površinske razpoke, ki zmanjšajo prevodnost izmeničnih tokov, ki se zaradi skin efekta zrinejo blizu površine tembolj, čim višja je frekvenca električnega toka v primarni tuljavi.

Slika 2

Na sl. 2 je prikazan posnetek ekrana magnetesta I, ki pokaže, kako se razmestijo točke za isto jeklo z različnimi trdotami (HB) za jeklo ECN 200, Ø 17,8.

V principu so trdi vzorci v spodnjem delu ekrana, mehki pa v zgornjem, vidi pa se tudi, da skačejo v ta področja tudi vzorci, ki jim česa takega ne bi prisodili. Vzrokov za tako obnašanje je lahko mnogo. Že udarec po palici, ki pusti hladno deformacijo, lahko popolnoma spremeni rezultat, še bolj pa lokalno razogljajenje itd.

Bolj enostavni so rezultati, ki smo jih posneli na doma izdelanem magnetoskopu pred 14 leti na nelegiranem ogljiknem jeklu, pri omrežni frekvenci 50 Hz (sl. 3).

Iz slike je razvidno, da z večjim odstotkom C raste tudi HB trdota, toda ne linearno, temveč ekspo-

nencialno in podobno tudi pokaže magnetoskop M večji odklon.

To pa je res le, če so vsi vzorci enako termično obdelani — kdo pa to popolnoma garantira?

Podobno sliko vidimo na sl. 4, kjer smo z istim aparatom posneli krivuljo odvisnosti odklonov na instrumentu in trdoto HB, če smo vzeli kot primerjalni vzorec palico enake dimenzije in trdote 207 HB, zopet velja isto — pri enakomerni toplotni obdelavi.

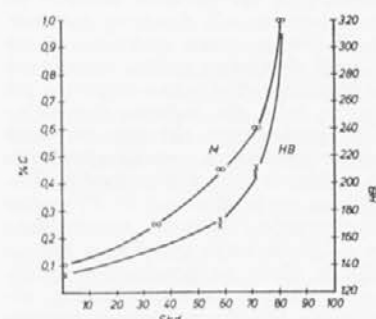
Če iz vsega povedanega naredimo zaključek, lahko rečemo: elektromagnetna metoda je odlična stvar za ločenje jekel po sestavi, še bolj pa po strukturi (mehanskih lastnostih), CE smo sigurni, da so vsi ostali vplivi na rezultat, znani. Teh pa ni malo in veliki CE ostane.

Nekdo mi je nekoč napisal pismo, naj mu pošljemo vzorce vseh jekel, ki jih izdelujemo, ker namerava narediti aparat, ki bo ločil jekla po JUS. Nismo mu jih poslali z dobrim namenom, da si prihrani nepotreben trud, pa jih tudi ni več zahteval. Takega aparata ni! Vse je le primerjava z znanim vzorcem. Mnogo bolje se taki aparati obnesejo pri nemagnetnih materialih npr. Al-zlitine, bron itd. Taki aparati nosijo ime **Sigmatest** in so v praksi precej v uporabi. Ker je relativna permeabilnost nizka, je glavni moteči vpliv na rezultat mnogo manjši.

ELEKTRIČNE METODE

Vsi, ki delamo v industriji, poznamo merjenje temperature s termoelementi. Na sl. 5 je prikazan princip takega merilca.

Če na kovinsko čisto površino vzorca pritismo dve elektrodi iz enake kovine in poskrbimo, da bo ena elektroda bolj topla kot druga, bo priključen voltmetr pokazal neki odklon, torej tak sistem proizvaja el. tok, sicer slab, pa vendar. Če pa poskrbimo, da bo razlika temperature obeh elektrod vedno enaka, bo na napetost in smer toka, ki nastaja, vplival sestav, deloma pa tudi struktura kovine. V tabeli 2 so navedeni nekateri rezultati, ki smo jih dobili z doma sestavljeno aparaturo na naših jeklih.

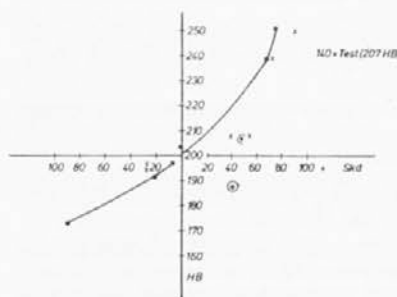

Slika 3

Zelo zanimivo je, da nekatera jekla dajo pozitivno, druga pa negativno smer el. toka, tako prav gotovo zlahka ločimo eno od drugega s to metodo. V pozitivno smer kaže kazalec pri visoko legiranih jeklih z Ni in pri jeklih z visokim silicijem. Metoda je hudo pomankljiva, vendar dobra in sorazmerno enostavna pomoč pri ločenju jekel, površine pa ne poškoduje.

Triloelektrična metoda

Ta metoda je podobna prejšnji, s to razliko, da se material elektrode drgne ob preiskovani vzorec in zaradi tega nastaja določena električna napetost med obema materialoma. Metoda je zelo odvisna od enakomernih pogojev dela — enakomerna hitrost premikanja, enakomeren pritisk gibajoče se elektrode na preiskovani vzorec itd. Zaradi tega je našla mnogo manj mesta v praktični uporabi.

Slika 4

Rentgenske difrakcijske analize

Če pustimo udarjati elektronski curek na kovinsko elektrodo, nastajajo poznani rentgenski žarki. Če pa rentgenske žarke usmerimo na kovinski vzorec, izbija iz kovine sekundarne žarke, ki so po svoji frekvenčni sestavi med drugim odvisni tudi od kemijske sestave kovine. Podobno kot svetlobna luč razstavimo lahko tudi »rentgensko« luč na posamezne dele in izmerimo z detektorji sevanja jakost posameznih črt v spektru, ki so karakteristične za posamezne elemente.

V praksi se na veliko uporabljajo rentgenski kvantometri — tudi pri nas imamo enega, ki uspešno dopolnjujejo svetlobne — emisijske kvantometre. Podoben princip lahko uporabimo v prenosnih napravah, kjer lahko kot izvor služi tudi drugi izvor γ žarkov, npr. radioaktivni izotop. Ta metoda ne pušča na vzorcu nikakršnih poškodb površine, kar je večkrat zahtevano.

Naprave so še vedno redke, deloma zaradi cene, ročnosti in pa zaradi nujne zaščite pred nevarnimi sevanji.

Našteli smo nekaj najvažnejših pripomočkov za ločevanje jekel po sestavi, če se že zamešajo. Vendar vse te naprave ne pomenijo nič, če človek ne spoštuje tehnološke discipline. Tudi z aparati dela človek, in če dela z njimi malomarno, prav tako ne bo prišel do pravega rezultata. Čemu torej ne bi delali vestno z materialom že prej, preden se zamešajo?

Kaj moramo nemudoma storiti, če se nismo, da bi se izognili tej kugi, ki grozi kvaliteti in dobremu imenu vsakega proizvajalca jekel?

Najprej točno zapisati pot, po kateri gre jeklo od peči do kupca. Nato določiti kontrolne točke na

tej poti, kjer se preverja osebna legitimacija jekla in kako to storiti.

Strokovno usposobiti kader, ki na teh kontrolnih točkah dela — iskrilci, operaterji na stiloskopu in drugih napravah ter urediti tehnične pripomočke in prostor, tako da bodo svoje delo lahko opravljali.

Zagotoviti čim bolj pogostno obveščanje o najdenih zamenjavah in za vsako ceno poiskati mesto, kjer je do zamenjave prišlo in vzroke sproti odpravljati. Slabo delo kaznovati, dobro pa primerno nagraditi, sama prisila ne bo rodila uspeha.

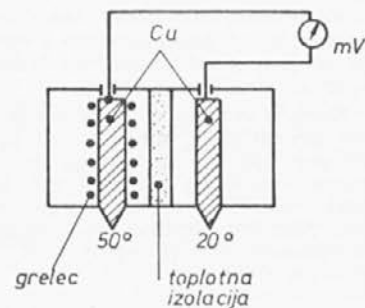
Organizirati tečaje in posvetovanja tudi za uporabnike naših jekel. Morda bo zaradi tega v prvi fazi več reklamacij, toda zastirati si oči pred resnico je pogubno, bolj smotno je greh priznati in v bodoče storiti vse, da se ne bo ponovilo.

Nagrajevati delavce na ločenju materiala, tako da bodo imeli veselje do dela, same zadolžitve ne pomagajo, kvečjemu škodujejo — kaj boš silil gluhca peti? Če kje, tu drži pregovor »ZA MALO DENARJA, MALO MUZIKE«.

Kaj pa je z odpadki, ki se zbirajo v naših obratih?

Podobno je kot s smetmi. Če ni koša, vržemo odpadke na tla. Če pa je koš še označen z oznako jekla ali grupe jekel, ki nekako po sestavi spadajo skupaj, pa že od vsakogar lahko zahtevamo, da bo odpadki vrgel v pravi koš, to je najmanj tako važno, kot da je izdelek prav obdelal. Pa še eno veliko prednost ima, če že kdo ukrade palico in jo na črno obdeli, da bi prikrikl izmeček, kar naj bi se nikakor ne zgodilo — pa se, bo vzel vsaj iz tistega koša, ki je manj nevaren.

Zamešani odpadki, ki gredo kot vložek v peč, sicer ne povzročijo katastrofe, ker se vsaka šarža sproti analizira, povzročijo pa ogromne izgube, ker moramo šaržo uorobiti za manj vredno ali jo celo pretopiti, pa še dragocene legure razmetavamo, namesto da bi jih zbirali.

Slika 5

Vsi natanko vedo, da baker, mendenina ali svinec ne spadajo med železo ter so največji sovražniki kvalitete, pa vendar se najde tudi zajeten kos bakra med železom iz naših delavnic. Tako ravnanje je neodgovorno, kar družbi sovražno, vendar se še ni zgodilo, da bi kdo delal kraval zaradi tega.

V dobi stabilizacije smo se odločili, da bomo štedili. Začeli smo pri pisarniškem materialu, nato pri reprezentanci in službenih potih. Nadaljujemo pri kaznovanju zamudnikov, škrtarimo pri izostankih zaradi kulturne in šport-

ne vname. Res da vse to nekaj prinese, toda v primeri s škodo, ki jo povzroča zamešano jeklo in vse posledice, ki jih lahko povzročijo, ko je že v uporabi, so vsi ti prihranki kaplja v morje.

Pri neuspeli proizvodnji, ki sicer upada po količini smo problemom, vsaj strokovno, povečini kos. Če ima jeklo slabe mehanske lastnosti, ga raziščemo in pokažemo na vzrok ter ga skušamo odpraviti že v topilnici ali v predelavi in toplotni obdelavi. Če se po-

javijo razpoke in luknje, jih najdemo in sproti popravljamo tehnologijo, da jih odpravimo. Za tako delo rabimo strokovnjake. Če pa se jeklo zameša, največkrat ne najdemo vzroka in ne krivca. To je pa najhujše. Brez sodelovanja vseh tega zla ne bomo ugonobili, če pa ga ne bomo, lahko zlo nas ugonobi.

TOLIKO VSEM V PREMISLEK!

Mitja Šipek, dipl. inž.

KOLIKO NEPRAVILNIH PROIZVODOV PRI MONTAŽI

V večini primerov se v industrijski proizvodnji sestavljajo stroji iz skupin, sklopov, podsklopov in delov. Pri tem se na splošno dovoljuje, da bo določen del posameznih omenjenih elementov nepravilnih.

V montaži se določeni elementi sestavljajo, pri tem pa je tendenca, da se po možnosti dobijo samo pravilno izdelani elementi-deli ... proizvodi. Potrebno je proučiti, v kakšni meri je to mogoče.

Izhajati moramo iz tega, da je proizvod pravilen — brezhiben — le takrat, ko so vsi vgrajeni deli brezhibni. Možnost, da se napaka slučajno odpravi, tu ne bo upoštevana.

Če želimo priti do pravih rezultatov, moramo upoštevati verjetnostni račun. To je področje matematike, kjer so v obravnavi zakonitosti, po katerih utegnejo nastopiti naključni pojavi.

Dandanes uporabljamo teorijo verjetnosti in verjetnostni račun na vseh področjih znanosti in tehnike kjer obravnavamo naključne pojave in različne procese ter rezultate eksperimentov. Verjetnost je v matematiki količina, ki označuje stopnjo možnosti, da kak pojav nastopi v določenih pogojih, ki se lahko večkrat ali celo neshetokrat ponavljajo.

Verjetnost, da bomo vzeli en pomanjkljivi del, označimo s »p«, pa je potem verjetnost, da bomo vzeli en pravi del :1-p.

Skupna verjetnost »P« (ne samo pri prvem delu, ampak tudi pri drugem itd. tja do n-tega dela), da se vzame en pravi del, se lahko določi z multiplikacijskim pravilom kot produkt posameznih verjetnosti: $P = (1 - p) (1 - p) \dots (1 - p^n)$

Primer

V montaži je treba sestaviti 20 posameznih delov, ki se od časa do časa dobavljajo z istim deležem napake 2%. Kakšen delež pravih proizvodov lahko pričakujemo, če so pri sestavljanju posamezni deli slučajno v parih?

Podano: $p = 2\% = 0,02$, $n = 20$
 $P = (1 - p)^n = 0,98^{20} = 0,667 = 66,7\%$. Torej lahko pričakujemo 66,7% brezhibnih proizvodov, eno tretjino pa z napako.

2. primer

V določeni proizvodnji se sestavljajo finalni proizvodi iz petih sklopov. Iz prakse je znano, da se srednja vrednost napake na po-

sameznih sklopih drži na naslednjih vrednostih:

1 : $p_1 = 1,5\%$, 2 : $p_2 = 0,75\%$, 3 :
 : $p_3 = 0,8\%$, 4 : $p_4 = 2\%$, 5 : $p_5 = 1,2\%$

Katero vrednost napake lahko pričakujemo v finalnem proizvodu?

$P = (1 - p_1) (1 - p_2) (1 - p_3) (1 - p_4) (1 - p_5)$

$P = 0,939 = 93,9\%$, lahko pričakujemo 93,90% brezhibnih finalnih proizvodov, oziroma 6,1% defektnih.

Delovanje organov samoupravne delavske kontrole

(nadaljevanje)

Kontrola izvajanja sklepov delavcev, organov upravljanja ter izvršilnih in poslovnih organov.

V praksi se ta kontrolna funkcija, torej izvajanje sklepov delavcev, organov upravljanja ter izvršilnih in poslovnih organov tozdogov in delovne organizacije ter skladnost sklepov s samoupravnimi pravicami, dolžnostmi in interesi delavcev postavlja na prvo mesto, celo pred kontrolo izvajanja določil samoupravnih splošnih aktov. V železarni sicer nimamo v statutih niti v poslovniku za delo organov samoupravne delavske kontrole to najbolj ustrezno zapisano. To pomeni, da smo nekoliko skrenili in da bo potrebno poslovnik o delu organov delavske kontrole dopolniti in spremeniti. Sicer bo o tem govor še v zvezi z normativnim urejanjem samoupravne delavske kontrole. Že sedaj pa lahko rečemo, da so naši akti v tem oziru nepopolni. Področje delavske kontrole imamo opredeljeno v temeljnih aktih in posebnem poslovniku za delo organov kontrole, nimamo pa pravilnika, ki bi celovito opredeljeval izvajanje kontrolne funkcije delavcev.

S kontrolo izvajanja sklepov razumemo zlasti:

- opustitev izvajanja sprejetih sklepov
- sprejetje sklepov nepristojnega organa,
- sklepe v nasprotju z interesi delavcev.

Zaključek: Seveda lahko izračunamo še druge kazalce, ki nas zanimajo. Pri tem bi med drugim opazili, da pri sestavljanju finalnih proizvodov (ki so sestavljeni iz posameznih delov, sklopov itd. z napakami) dobimo takšne, ki so še funkcionalni. Zato lahko pričakujemo razmeroma visok delež napak. Prispevek napak bo še večji, če so oznake na posameznih delih različne. Zato slučajno sestavljanje posameznih delov v pare še posebno vpliva na končni proizvod.

Ako pa je prispevek napake v finalnem proizvodu nižji, kot pokaže račun, je treba prekontrolirati — preučiti, če mogoče niso tolerance preozke. Pri delih s preozkimi tolerancami se lahko zgodi, da so ti deli pravilni, čeprav so predtem bili deklarirani kot nepravilni. V delovni operaciji, ki je pred finalizacijo, se sicer funkcionalni uporabljivi deli izvržejo in se deklarirajo kot nepravilni. S tem pa nastanejo nepotrebni dodatni stroški.

Tak proračun prispevka napake v montaži se lahko prav tako uporabi za razne skupine sklopov. S tem se lahko planira, kje je najbolje uvesti novi delovni postopek — sortiranje. Iz tega izhaja, da mora biti prispevek napake v montaži čim nižji, ker so tu stroški izpada oziroma stroški popravila razmeroma visoki.

Avugust Knez, dipl. inž.

moupravne delavske kontrole bi na tem morali vztrajati.

Eno je gotovo, da se tako v železarni kot tudi drugod sprejemajo sklepi, ki se potem le delno ali pa sploh ne izvršujejo in bo potrebno poiskati način, da bi s tako prakso za vselej prekinili.

Omenili smo tudi sprejem sklepov po nepristojnem organu. Tudi to se dogaja. Krivci so ali predlagatelji ali pa si sami organi prilaščijo pravico odločanja o zadevah, za katere niso pristojni. Dogaja se tudi, da delavski sveti ali drugi organi po neki svojski presoji, namesto da bi odločali, prepuščajo odločitve zborom delavcev — morebiti so za to krivi nedodelani delegatski odnosi. Delovne skupine si često lastijo pravico odločanja, ki je nimajo, in še mnogo tega. Organi delavske kontrole bi tako pri temeljiti analizi zanesljivo ugotovili podobne primere v vseh sredinah. Lahko bi opozorili organ, ki je tak sklep sprejel, da ga odpravi oziroma razveljavi; lahko bi opozorili poslovalne organe, lahko pa bi zahtevali tudi intervencijo zunanjih dejavnikov.

Ko smo omenili sklepe, ki so v nasprotju z interesi delavcev, smo se dotaknili kompleksnega vprašanja, kaj sploh je interes delavcev. Često parcialni interesi posameznikov ali posamezne skupine ne grejo skupaj z interesi celotne temeljne organizacije ali delovne organizacije oziroma širše družbene skupnosti. Ko gre za delovanje delegatskih teles in odločanje po njih, seveda sploh ne bi smeli priti do situacije, ko bi bili posamezni sklepi sprejeti proti interesu delavcev. Če obstaja dilema o interesu, je treba tudi s politično akcijo zastaviti najširše razprave, da se zadeve pojasnijo, interes jasno izkaže, pri tem pa nujno naletimo na potrebo o širšem pojasnjevanju in usklajevanju interesov, kjer pa se kaže ravno eden bistvenih vidikov in pomen delegatskega sistema.

Izpolnjevanje delovnih in samoupravnih dolžnosti delavcev, organov in služb

Organ samoupravne delavske kontrole je dolžan ugotavljati izpolnjevanje delovnih obveznosti posameznih delavcev, ki izhajajo iz samoupravnih splošnih aktov o delovnih razmerjih in akta o odgovornosti ter samoupravno verificiranih delih in nalogah, ki jih delavec v svojem tozdogu ali drugi delovni organizaciji opravlja.

Obstaja neka napačna miselnost, da se organi samoupravne delavske kontrole na to področje naj ne bi spuščali. Pri tem ne mislimo mešati funkcije disciplinskih komisij. Nesporno pa je, da organi delavske kontrole morajo ugotavljati izvajanje delovnih nalog posameznikov, kadar gre za bistvena odstopanja, in sugerirati pristojnim organom odločanja, da v skladu z zakonom o delovnih razmerjih in s samoupravnimi splošnimi akti ustrezno ukrepajo, če je to potrebno. Kolikor bi organ delavske kontrole morebiti ugotovil, da svojih delovnih nalog ali planiranih obveznosti ne izvršuje večja skupina delavcev, bi moral dati pobudo zlasti družbenopolitičnim organizacijam, ki bi na spremembo stanja vplivale z ustrezno politično akcijo.

Področje izpolnjevanja delovnih in samoupravnih dolžnosti delav-

Sklep, ki ga je sprejel pristojni organ, je treba izvesti. Kolikor se pozneje izkaže, da ni izvedljiv ali pa da ga zaradi spremenjenih okoliščin ni mogoče izvesti oziroma da ne bi dal zaželenih učinkov, ga je treba spremeniti ali odpraviti. Te prakse pri nas še ni, ampak se zdi razumljivo, da sklep ki ga zaradi spremenjenih okoliščin ni mogoče izvesti, preprosto ignoriramo. Situacija je pogojena s tem, da sklepi niso natančno opredeljeni. Vsak sklep bi moral vsebovati naziv organa, ki ga je sprejel, in pravno osnovo za sprejem, natančno opredelitev naloge, nosilca ali nosilce naloge s podanim rokom izvršitve ter opredelitvijo o roku in načinu poročanja o izvršitvi ter komu naj se poroča in sankcije v primeru neizvrševanja.

Ponekod že imajo sistem evidentiranja izvrševanja sklepov po kartotečnem ali drugem sistemu. Evidenca se sicer lahko uredi na tak ali drugačen način, morala pa bi obstajati. Trenutna situacija pri nas je taka, da sistema spremljanja izvrševanja sklepov nimamo niti v centru za samoupravljanje in informiranje niti v tozdogih. Pozitivno pa je, da vsaj kratkoročno izvrševanje sklepov spremljamo in o izvrševanju poročamo. Situacija je glede na posamezne sredine in organe deloma različna, **sistemska uvedba celovitega spremljanja izvrševanja sklepov pa je perspektivna naloga.** Organi sa-

cev nasploh je zelo široko. Kot na vseh drugih področjih tudi tu velja, da je uspeh zagotovljen le, če so normativne rešitve celovite, če v samoupravnih sporazumih in pravilnikih ni lukenj, ki bi jih posamezniki ali skupine lahko izkoriščale. V zvezi s tem bi morebiti opozorili, da bi bilo primerno v naši delovni organizaciji analizirati določila o enotnem urejanju delovnih razmerij v delovni organizaciji.

Prav je, da komisije oziroma odbori samoupravne delavske kontrole kontrolirajo tudi izvrševanje obveznosti samoupravnih organov, ki so za neizvrševanje ali necelovito izvrševanje lahko odpoklicani. Primerov odpoklica je bilo doslej v Železarni Ravne zelo malo. Ze zaradi neaktivnosti, v precejšnji meri pa iz tehničnih vzrokov, bi pri radikalnejšem pristopu morali odpoklicati marsikaterega delegata ali člana samoupravnega organa. Očividno se

bojimo zamere in odmevov ali pa smo preprosto preveč strpni s čimer v bistvu škodujemo sami sebi. Organi delavske kontrole bi morali dati večji poudarek preverjanju odgovornosti strokovnih služb in vodij teh služb. Le-ti so za izvrševanje sklepov, sprejetih na podlagi njihovih predlogov, odgovorni (tudi materialno), če so pri dajanju predlogov prikrili dejstva ali vedé dajali neresnična obvestila organom upravljanja ali delavcem. Po drugi strani pa velja, kar se pri nas pogosto pozablja, da je samoupravni organ v celoti odgovoren, če sprejme drugačen sklep, kot ga je strokovna služba predlagala. Solski primer so bile vsaj še pred nedavnim analitične ocene delovnih mest in njihovo sprejemanje. Podobne primere pa bi lahko našli tudi na drugih področjih.

Janko Dežman

(Se nadaljuje)

Samoupravljanje v interni banki Slovenskih železarn

Pred časom, pri prebiranju dokumentov zaključnega računa skupnih aktivnosti v SOZD Slovenske železarn, smo lahko prebrali oceno; velike aktivnosti delovanja organov upravljanja v Interni banki. Ugotovljeno je, da delegati v organih upravljanja zelo aktivno sodelujejo in kažejo pri tem tudi visoko stopnjo poznavanja finančne problematike v Slovenskih železarnah. Ugotovitev zajema še oceno, da pomenijo organi upravljanja interne banke obliko uspešnega usposabljanja razmeroma širokega kroga delavcev Slovenskih železarn za njihovo kakovostno odločanje pri gospodarjenju s sredstvi. To je dejansko njihova pravica in osnovna dolžnost. Tako je vsekakor prav, da se nekoliko bližje seznanimo in spoznamo z začetno potezo in delovanjem samoupravne strukture interne banke SZ v njeni prvi mandatni dobi.

Delavci Slovenskih železarn smo po delovnih organizacijah v začetku leta 1978 s 74% večino na referendumu sprejeli SaS o združitvi v Interno banko Slovenskih železarn. Obenem smo izvolili delegate v zbor te banke, to je v organ upravljanja, da bi uresničili upravljanje po delegatskem načelu delavcev organizacij združenega dela — članic interne banke z enakimi pravicami. V zbor je vsaka članica izvolila dva delegata dodatno pa še vsaka po enega na vsakih 1000 zaposlenih.

Delavci Slovenskih železarn smo tako samoupravno organizirali izvajanje finančne funkcije v združenem delu. Skladno z načeli, za katera smo se dogovorili ob združitvi v SOZD Slovenskih železarn, smo ustanovili finančno institucijo v pravnem pomenu, ki prevzema skupne zadeve na področju finančne funkcije. Te so:

- enotna politika,
- pridobivanje dodatnih finančnih sredstev,
- združevanje sredstev zaradi skupnega financiranja,
- kratkoročno financiranje,
- finančni razvoj članic,
- finančni posli za skupnosti razvoja železarske dejavnosti,
- strokovne finančne storitve,
- povezovanje in ustvarjanje dohodkovne soodvisnosti med članicami itd.

Interna banka nadaljuje ter razvija izkušnje na področju internega bančnega poslovanja in dejavnosti, pridobljene kot finančna služba Slovenskih železarn. Kot samoupravna finančna institucija je začela delovati 1. VI. 1978, po prvi seji zbora interne banke, ko je bil konstituiran zbor, imenovani njegovi organi in izvoljeni organi upravljanja. Zbor je sprejel SaS o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med interno banko SZ in njeno delovno skupnostjo, ter akte poslovne politike za leto 1978.

Delegati v večini niso bili kvalificirani za opravljanje finančnih aktivnosti, in so morali spoznati še nekatere prvine stroke. Predstavljanje pravega stališča sredine, ki so jo zastopali, in prenašanje sklepov in strokovnih odločitev nazaj v bazo, je bilo zahtevna naloga.

Začetno obdobje je terjalo pripravo, obravnavo in sprejemanje vrste nujno potrebnih samoupravnih aktov ter reševanje sprotnih problemov in aktivnosti. To je pomenilo veliko dejavnost organov upravljanja v interni banki.

Pri obravnavi rezultatov po zaključnem računu prvega leta samoupravne organiziranosti interne banke smo že lahko ugotavljali pomembne dosežke delovanja delegatske samoupravne strukture. To pomeni veliko prisotnost kolektivnega in posamičnega angažiranja in samovzgoje v smislu odpravljanja pomanjkljivosti ter dviganja kakovosti delegatskega zastopanja.

Kljub temu je moralno plačilo skoraj izostalo. Hitro po konstituiranju so se začeli nakazovati nekateri manjši problemi, predvsem v zvezi z razmejevanjem pristojnosti med organi upravljanja SOZD Slovenskih železarn in organi upravljanja interne banke. Čeprav je na eni strani jasno, da je po vsebini interne banke organizacija, prek katere SOZD Slovenske železarn izvaja eno izmed svojih funkcij — financiranje, je opravljanje te funkcije zaupano zboru interne banke. Opravljanje poslovnih funkcij SOZD, ki so skupne, je na drugi strani zaupano delavskemu svetu. V sodobni tehnologiji organizacije si brez interdisciplinarnih metod ne moremo predstavljati uspešnega delovanja, tako tudi na področju

upravljanja togost ne more biti dopustna.

Predvsem v začetku leta 1979 je bilo veliko govora o dvotirnosti v odločanju. Kritike so se nanašale na vzporednost v upravljanju na splošno v okvirih SOZD, če imajo interno banko, ne le na primeru Slovenskih železarn. Povsod, kjer imajo interno banko, naj bi o istih stvareh odločala dva organa: delavski svet in zbor interne banke. Ta splošna ocena se je nanašala tudi na SOZD Slovenske železarn, čeprav določila v SaS interne banke Slovenskih železarn določajo usklajevanje z delavskim svetom SOZD pred odločanjem o pomembnejših gospodarskih zadevah. Samoupravni organi v interni banki tudi niso ravnali v nasprotju s členom 69 SaS, ki predpisuje usklajevanje. Čeprav je zbor Interne banke organiziran skladno z zakonom, se je vseeno podčrtavala »jasna« trditev, da je organ upravljanja in odločanja v SOZD le delavski svet. Tako so se pojavile misli, da je treba organe banke bolj neposredno vezati na delavske svete.

Vsekakor bi take dileme, polemika in morda pomanjkljiva interpretacija lahko negativno vplivala ne samo na vlogo, temveč predvsem na kakovost razvijanja samoupravne organiziranosti, delovanja, strokovnosti kot gospodarnosti odločitev in delegatskega zastopanja ter predstavljanja baze. Spričo velike angažiranosti delegatov v letu 1979 in velike mere strpnosti delegatov te dileme na način delovanja delegatov niso negativno vplivale. Interna banka Slovenskih železarn je v drugem letu samoupravne organiziranosti napredovala na vseh področjih, predvsem še pri upravljanju.

Ob koncu leta je zabeležen porast sredstev za 30%, pri čemer je letni načrt prekoračen za 20%. Struktura poslovanja interne banke res ni zadovoljiva. Na to vpliva njeno investicijsko poslovanje. Izostala je investicijska aktivnost članic interne banke. Interna banka je morala strukturo poslovanja prilagajati potrebam članic.

Prihodki so narasli za 23%, pri čemer je bil plan presežen za 6%. To je ozko povezano z obsegom poslovanja Interne banke. Odhodki so počasneje rasli kakor prihodki, tako je zabeleženo povečanje dohodka za 24%.

Edino načrt zaposlenih v delovni skupnosti interne banke ni bil uresničen. Ker že prihaja do improvizacije nekaterih strokovnih opravil, usmerjenosti na aktivnosti operativne in neizvajanja nekaterih strokovnih del, so samoupravni organi kadrovske funkcije kritično obravnavali. Strokovno vodstvo je zadolženo, da pripravi in usposobi ustrezne kadre.

Polemika okoli strukture upravljanja internih bank se je proti koncu leta 1979 poglobila. Določila zakona so našla ustrezno razlago in prakso izvajanja, kjer so opredeljena področja posameznih struktur samoupravnih organov. Usklajenost se doseže, tako da se v primerih povezane problematike organi medsebojno vabijo na seje. Delo dele-

Kratkotrajnost

gatov v samoupravnih organih interne banke je postalo ponovno dovolj cenjeno.

Sklicujoč se na poročila in oceno poslovanja v letu 1979 lahko zaključimo, da se je samoupravljanje pred iztekom prve mandatne dobe zbora povsem uveljavilo. V interni banki aktivno delujejo trije organi upravljanja: zbor, poslovni odbor in kreditni odbor.

Zbor je v letu 1979 imel 5 sej. Obravnaval je tekočo problematiko in odločal o poslovanju banke in njenih članic. Interna banka ima danes sprejete in kakovostno dodelane vse splošne samoupravne akte, s katerimi se urejuje njeno poslovanje. V zadnjem letu so bili sprejeti:

- statut Interne banke,
- SaS o združevanju sredstev rezerv,
- SaS o namenski vezavi sredstev v interni banki zaradi pridobitve dolgoročnih kreditov za osnovna in obratna sredstva.

Poslovni odbor je v letu 1979 imel 6 sej. Poleg priprave gradiva za seje zbora je obravnaval in se ukvarjal s številnimi zadevami iz svoje pristojnosti.

Kreditni odbor je imel sejo vsak mesec. Na sejah so bile sprejete odločitve s področja tekočega poslovanja interne banke.

Na referendumih nekatere članice interne banke volijo, nekatere so že izvolile nove delegate v zbor interne banke. Formirani bodo novi samoupravni organi za upravljanje internega bančnega poslovanja. Seznaniti se bodo morali z novo samoupravno organiziranostjo, morda s specifično druge stroke in strokovnostjo gospodarnih odločitev. Ne bo lahko. Vendar je že veliko razčiščenega — jasnega. Uvedena je že določena praksa poslovanja — delovanja. S tem prispevkom želimo sodelavce na kratko seznaniti, nove delegate pa spodbuditi.

Stanko Kovačič

IZ NAŠIH KRAJEV

Do sedaj smo v vsaki številki Informativnega fužinarja v tej rubriki pisali o delu in življenju ene krajevne skupnosti. Ker se je v času od ene do druge predstavitve nabralo preveč odprtih in aktualnih vprašanj, smo na predlog novega uredniškega odbora sklenili, da bomo odslej vsakih štirinajst dni pisali o dogajanjih iz več krajevnih skupnosti.

Da bomo res aktualni, bi bilo

prav, da bi nas krajevne skupnosti o vseh aktualnih zadevah sproti obveščale. S tem bodo prispevale precejšen delež k boljšemu informiranju delavcev ravske železarn in svojih krajanov.

Uredništvo

KS PREVALJE:

Desetletja nazaj so Prevaljčani zaman na mnogih zborih obča-

Domačija ob cesti

nov in sestankih pripovedovali in dokazovali, da tudi na Prevaljah potrebujejo primerno kulturno dvorano, razne prostore za delovanje družbenopolitičnih organizacij in društev, primerno restavracijo in hotel ter ne nazadnje tudi kegljišče. Ker njihovim pritožbam in željam ni nihče prisluhnil niti jih ni poskušal reševati, so krajanje že pred leti ob razpisu prvega referenduma za krajevni samoprispevek prišli do spoznanja: če bodo hoteli kaj imeti, bodo morali to sami financirati.

Tako so sklenili, da si bodo s sredstvi krajevnega samoprispevka, zgradili družbeni dom, v katerem bo v kletnih prostorih štiristezno avtomatsko kegljišče, bife, knjižnica in sobe za glasbeno dejavnost. V pritličju večnamenska velika dvorana s 400 sedeži, avla za razne razstave ter pripadajoči prostori. V nadstropju pa bodo prostori za družbenopolitične organizacije, krajevno skupnost in razna društva.

Ko smo se te dni mudili na gradbišču prevaljskega družbenega doma, nam je **Jože Boštjan**, tajnik krajevnega skupnosti, povedal, da so vsa gradbena dela že v zaključni fazi in da se v dom že namešča razna oprema. Vesel, kar je tudi razumljivo, je še dejal, da bo otvoritev družbenega doma ob napovedanem roku, to pa je 16. maja ob 19. uri za občinski praznik.

Ob tej veliki pridobitvi Prevalčanov še velja zapisati, da so kljub mnogim težavam, ki so jih imeli med gradnjo, vendarle prišli do nadvse potrebnega doma. S tem so poslali kar za 170 milijonov din bogatejši. Toliko jih je namreč družbeni dom stal. Kar pa je še najbolj pomembno — skoraj vsa sredstva so zbrali sami s krajevnim samoprispevkom.

KS LEŠE:

Pred dobrim letom dni, ko so se tudi Lešani odločili na referendumu za lastno krajevno skupnost in za nov krajevni samoprispevek, so v program zapisali, da bodo najprej zgradili svojim otrokom nov vrtec.

Že preteklo leto so se pričeli pripravljati na gradnjo. Vendar več kot to, da so izbrali lokacijo, niso uspeli storiti. Imeli so tudi težave pri izbiri montažnega vrta. Ker je bil za Leše planiran nekoliko manjši, so dali prošnjo

na izvršni svet ravenske občine, ki je te dni že sklenil, da se lahko na Lešah postavi nekoliko večji otroški vrtec, v katerem bo svoje prostore dobila tudi krajevna skupnost.

»Sedaj, ko smo dobili od izvršnega sveta dovoljenje za večji vrtec, smo se kar bolj vneto lotili priprav za pričetek gradnje,« je dejal **Gregor Burjak**, tajnik KS Leše. »Tako že te dni pričakujemo urbaniste, ki bodo končno rekli, kje bo stal nov vrtec. Se vedno ni potrjeno, ali bo v centru Leš ali kje drugje, čeprav Lešani vztrajamo, da vrtec potrebujemo v centru. Tu je že za silo komunalna ureditev in kanalizacija.«

Kakorkoli že, Lešani bodo imeli še precejšnje težave, preden se bo vrtec sploh pričel graditi. Tako bodo morali v centru predvsem odstraniti nekaj drvarnic in zanje drugje poiskati ustrezen prostor.

KS RAVNE:

Tudi na Ravnah se že na mnogih krajih močno občuti spomladanska oživitve. Tako so pred dnevi z vso paro pričeli gradbeni delavci TOZD Stavbenik v Prežihovi ulici z gradnjo nove poslovne stavbe. V enonadstropnici bo razpored prostorov tak: v pritličju bo knjigarna Cankarjeve založbe, loterijski zavod in zavarovalnica Triglav, v nadstropju pa občinske konference ZK, SZDL in ZSMS ter občinski sindikalni svet, občinski odbor ZB NOV in krajevna skupnost.

Ker se nova poslovna stavba gradi v najbolj ozkem delu Prežihove ulice, se Ravenčani upravičeno vprašujejo, kako bo poskrbljeno za varen prehod za pešce in sploh za promet. To vprašanje smo postavili tudi mi Jožku Fras, projektantu novega objekta v Prežihovi ulici. Tovaš Fras je dejal, da je ob projektiranju novega objekta, prišel tudi do rešitve, kako urediti varen prehod za pešce. V novi stavbi bo uredjen pokrit arkadni hodnik, in sicer tako da bo pešcem popolnoma onemogočal dostop na cestišče. Pa tudi ulica bo urejena tako, da na njej ne bo prihajalo do prometnih zamaškov.

Franc Rotar

Pokojnine so usklajene

Skupščina skupnosti pokojninsko invalidskega zavarovanja je na svojem rednem zasedanju dne 10. aprila 1980. leta med drugim sprejela tele sklepe:

1. Dokončno so usklajene pokojnine za leto 1979. Po uradnih podatkih zavoda SRS za statistiko je znašal povprečni mesečni — čisti osebni dohodek na zaposlenega za 1979. leto 7.393 din, ali 25,2% več kot v letu 1978.

Po sklepu skupščine skupnosti z dne 28. 6. 1979. leta so bile z veljavnostjo od 1. julija 1979 dalje vse pokrajine, pri katerih za izračun pokojninske osnove niso bili upoštevani doseženi osebni dohodki iz leta 1979, anekotativno usklajene za 10%. S 1. januarjem 1980 pa po sklepu skupščine z dne 30. 10. 1979 tako usklajene pokojnine še za 10%. Torej skupaj na

račun uskladitve s 1. januarjem 1980 za 21%. Glede na že opravljene uskladitve je skupščina 10. aprila 1980. leta sprejela sklep, da meseca januarja 1980 še za 3,5%.

Uskladitev pokojnin borcev NOV pred 9. 9. 1943 oziroma do 13. 10. 1943, odmerjenih od zajamčene pokojninske osnove, se v skladu z določbami republiškega zakona o pokojninsko invalidskem zavarovanju izvede tako, da se pokojnine obnovijo od nove zajamčene pokojninske osnove, ki znaša 8.694 din. Povprečni čisti osebni dohodek na zaposlenega v letu 1979, to je 7.393 din, 117,6%.

Ob upoštevanju navedenih uskladitev znašajo dosežena povprečja pokojnin in osebnih dohodkov v letu 1979 v primerjavi s prejšnjimi štirimi leti:

Povprečni mesečni znesek — din	leto	1975	1976	1977	1978	1979
Osebni dohodki		3521	4068	4844	5903	7393
Starostne pokojnine		2388	2912	3519	4255	5281
Invalidske pokojnine		1869	2278	2761	3348	4147
Družinske pokojnine		1575	1909	2297	2755	3425
Povpreč. vse pokojnine		2041	2480	2995	3625	4498

V letu 1979 so bila v primerjavi s prejšnjimi štirimi leti dosežena naslednja razmerja med povprečnimi osebnimi dohodki:

Vrsta pokojnine	leto	1975	1976	1977	1978	1979
Starostne		67,8	71,6	72,6	72,1	71,7%
Invalidske		53,1	56,0	57,0	56,7	56,3%
Družinske		44,7	46,9	47,4	46,7	46,5%
Vse		58,0	61,0	61,8	61,4	61,0%

Skupščina skupnosti je v skladu s pooblastilom, izhajajoč iz določb statuta skupnosti, sprejela sklep 10. 4. 1980 nov mejni znesek najnižjih pokojninskih prejemkov. Tako je z uskladitvijo pokojnin s 1. julijem 1979 določila ta znesek v višini 3.190 din, s 1. januarjem 1980 pa v višini 3.509 din. Z dokončno uskladitvijo bo mejni znesek najnižjih pokojninskih prejemkov znašal od 1. januarja 1980 dalje 3.631 din. Skupščina je nadalje sprejela sklep, da se poveča dodatek za pomoč in postrežbo. To povečanje je namenjeno starostnim, invalidskim in družinskim upokojencem, ki jim je neogibno potrebna stalna pomoč in postrežba drugega za opravljanje vseh osnovnih življenjskih potreb. Za opravljanje vseh življenjskih potreb bo postrežba povečana od 1.830 na 2.270.

Tistim, katerim je potrebna tujnega za opravljanje večine življenjskih potreb, pa se bo povečala od 1.160 na 1.440 din. Za pomoč in postrežbo je povečanje za 24%, za toliko so se povečali življenjski stroški v letu 1979 proti letu 1978.

Nadalje je skupščina sprejela sklep o sredstvih za rekreacijo vseh treh kategorij upokojencev. Letni prispevek za rekreacijo je v skladu z začrtano politiko. Ta sklad se oblikuje v višini 1,5% od planiranih odhodkov. Glede na stališča upokojencev in njihovih društev se že vrsto let tako oblikovanih sredstev namenja za enkratni letni prispevek za rekreacijo. Ta prispevek bo letos znašal 750 din. Preostali del pa za dejavnosti društev upokojencev v zvezi z gradnjo in opremo njihovih klubov, domov in v kulturno prosvetne ter športne namene in dejavnosti humanitarnim organizacijam invalidov v SR Sloveniji — v zadnjih letih za zagotavljanje pogojev za organizirano rekreacijo upokojencev skupnega pomena v republiki za vse upokojence.

Sklep o višini za telesno okvaro. Zneski se povečajo za 24%, to je za odstotek porasta življenjskih stroškov v letu 1979. Glede na ugotovljeno stopnjo telesne okvare, ki je posledica nesreče pri delu ali poklicne bolezni, znašajo novi zneski invalidnin za telesno okvaro:

Stopnja	Telesna okvara v %	din
1	100	711
2	90	640
3	80	570
4	70	497
5	60	427
6	50	357
7	40	283
8	30	215

Glede na ugotovljeno stopnjo telesne okvare, ki je posledica bolezni ali poškodbe izven dela, znašajo novi zneski:

Stopnja	Telesna okvara v %	din
1	100	497,70
2	90	448
3	80	399
4	70	347
5	60	298,90
6	50	249,90
7	40	198,10
8	30	150,50

Vsa ta povečanja se poračunajo s 1. januarjem 1980. leta in bodo nakazana z majsko pokojnino.

Za rekreacijo 750 din pa je sklep, da se nakaže pri junijski pokojnini.

Nadalje je skupščina obravnavala in sklepala o minimalni osnovi oziroma maksimalni osnovi za pokojnino. Glede na to, da je bil sprejem zakona o zajamčenem osebnem dohodku v letu 1979 odložen, se kot najnižji možni osebni dohodek, ki ga lahko dobi delavec v združenem delu SR Slovenije, še naprej uporablja znesek najmanjšega osebnega dohodka, ki ga v skladu z zakonom za vsako posamezno leto določi izvršni svet skupščine SRS. Najmanjši osebni dohodek za leto 1980 je 3.945 din. Ta znesek naj bi predstavljal tudi znesek najnižje pokojninske osnove v letu 1980.

Znesek najvišje pokojninske osnove v letu 1980 pa ustreza 3,1-kratnemu znesku povprečnega čistega osebnega dohodka vseh zaposlenih v SR Sloveniji v letu 1979, povprečje je bilo 7.393 din \times 3,1 = 22.918 din.

Količniki za preračunavanje osebnih dohodkov iz prejšnjih let na raven osebnih dohodkov iz leta 1979:

Količniki za pokojninsko osnovo:

OD v letu	s količnikom
1965	1.186,7
1966	897,2
1967	812,4
1968	741,5
1969	644,0
1970	537,3
1971	450,0
1972	382,1
1973	329,9
1974	262,6
1975	210,0
1976	181,7
1977	152,6
1978	125,2

Po statutu skupnosti je pokojninska osnova mesečno poprečje osebnih dohodkov, doseženo v katerihkoli zaporednih desetih letih zavarovanja od 1. 1. 1966 dalje.

Milojko Milinković

Z D R A V J E

SVETOVNI DAN ZDRAVJA 80

Svetovna zdravstvena organizacija pripravi vsako leto geslo leta, v smislu katerega potem vse leto tečejo akcije zdravstvene prosvete, zdravstvenih ukrepov in sanacijskih del.

Letošnje geslo je: »Kajenje ali zdravje? Izberi!«

Nam, zdravstvenim delavcem mora biti jasno, da je kajenje tista navada in razvada, v kateri mnogi uživajo, vendar pa ni bistvena za uživanje življenja. Zdravniki in drugi zdravstveni delavci so še prav posebno odgovorni, da nagovarjajo bolnike k nekajenju in sami dajejo vzgled s tem, da ne kadijo. Potrebna bi bila učinkovita zdravstvena vzgoja v šolah. Učitelji imajo lahko pomemben vpliv s tem, da sami ne kade, zlasti ne v šolskem posloju.

Na starših je prav tako velika odgovornost.

Cigaret tudi ne bi smeli prodajati mladoletnikom!

Kajenje tobaka je ena od odvisnosti do droge, različna sicer, vendar ne dosti milejša od odvisnosti od drugih drog, ki povzročajo zasvojenost. Večina mladoletnikov, ki poskušajo s kajenjem, postane odvisna od tobaka. Od vseh oseb, ki so že kdaj kadile, jih samo ena petina uspe prenehati, mnoge pa prično s kajenjem ponovno.

Osebe, ki bodo postale kadilci, so najpogosteje ekstravertirane osebnosti in osebe, katerih starši, bratje in učitelji, zlasti pa prijatelji so kadilci. Glavni vzroki za kajenje so socialni pritiski prijateljev, ki kadijo, glavno plašilo pa je neodobravanje staršev in strah pred pljučnim rakom. Kajenje je krivo za številna bolezenska stanja ali pa vsaj za poslabšanja.

Tobačni dim ima kompleksno sestavo, sestavlja ga več desetih

kemičnih snovi. Nikotin je verjetno sestavina, od katere postane kadilec odvisen. Po prenehanju kajenja lahko nastopijo abstinencijske težave. Med številna delovanja nikotina spada stimulacija in inhibicija živčnega sistema, kar pa je odvisno od prejete doze. Karcinogene (rakovne) snovi se nahajajo v katranski frakciji tobačnega dima in povzročajo raka, če jih apliciramo na kožo ali pljuča. Poskusne živalce, ki so bile izpostavljene tobačnemu dimu, so zbolele za pljučnim rakom. Dražljive snovi povzročajo zoženje dihalnih cevi, zaustavijo čistilno delovanje dihalnega epitela in stimulirajo obilno izločitev sluzi. Ti učinki lahko prispevajo k razvoju kroničnega bronhitisa kakor tudi k razvoju raka.

Ogljikov monoksid sestavlja 1 do 5% tobačnega dima. Ker ima hemoglobin, veliko afiniteto za CO, se pri kadilcih lahko veže do 15% hemoglobina in s tem blokira prenos kisika. To zmanjšuje sposobnost za fizično delo. CO je verjetno eden od mnogih dejavnikov, ki so soudeleženi pri nastanku bolezni krvnih žil, kot npr. koronarnih arterij v srcu in pri okvarah še nerojenih otrok.

Kajenje in rak

1. Pljučni rak:

Rizik za umiranje zaradi raka je povezan s številom cigaret, ki jih kadilec pokadi, in od starosti pričetka kajenja. S prenehanjem kajenja se rizik umiranja zmanjšuje. Po desetih letih je rizik približno enak kot pri nekadilcu, ki ni nikoli kadil.

Pri kadilcih pipe in cigar je rizik mnogo manjši kot pri kadilcih cigaret, verjetno zato, ker ti kadilci manj inhalirajo cigaretni dim.

2. Rak drugih lokalizacij:

Rizik, da bo kadilec dobil raka v ustih ali grlu je 5–10-krat večji kot pri nekadilcih, je pa enako velik pri kadilcih pip in cigar kot pri kadilcih cigaret. Rak na trebušni slinavki, ledvicah in na urinarnem traktu je pri kadilcih pogostejši kot pri nekadilcih.

Kajenje in bolezni srca in krvnih žil

Koronarna srčna bolezen je danes vodilni vzrok smrti v mnogih razvitih državah. V starosti pod 65 let bodo kadilci približno dvakrat pogostejše umirali zaradi koronarne srčne bolezni kot nekadilci, hudi kadilci pa celo tri in polkrat pogostejše. Pri ženskah se povečuje mortaliteta tako, kakor narašča poraba cigaret.

Kajenje lahko povzroči bolečine v prsih pri naporu (angina pectoris). Zaradi koronarne srčne bolezni je torej zmanjšana sposobnost za velike napore.

S prenehanjem kajenja se zmanjša rizik za koronarno srčno bolezen pri osebah pod 65 let starosti in z 10 let abstinence. Kadilci, ki po srčnem infarktu prenehajo kaditi, bodo manj verjetno doživeli ponovne napade kot osebe, ki s kajenjem nadaljujejo.

vanjem kajenja povečale do hude invalidnosti.

Druge bolezni

Želodčni in duodenalni ulkusi (razjede) so pri kadilcih dvakrat pogostnejši kot pri nekadilcih, domnevno zato, ker kajenje otežuje zdravljenje ulkusov.

Bolezni zob in dlesni so pri kadilcih prav tako pogostnejše. Druge bolezni, ki so pogostnejše pri kadilcih so pljučna tuberkuloza, redka oblika slepote, določeni kožni izpuščaji. Kajenje zmanjšuje fizično kondicijo, ker okvarja funkcijo srca, pljuč in krvi.

Kajenje in nosečnost

Novorojenčki žena, ki so med nosečnostjo kadile, tehtajo povprečno 200 g manj, kot novorojenčki nekadilk.

Nikotin in CO v materini krvi lahko vstopi v plodovo cirkulacijo in lahko moti prehranjevanje.

Mrtvorojenci in smrti v I. tednu življenja so skoraj 30% pogostnejši pri materah, ki redno kadijo po 4. mesecu nosečnosti.

Torej, naj ponovim še enkrat: kajenje je navada, v kateri mnogi

Kruha za vse

Bolezen arterij na spodnjih okončinah je še bolj tesno povezana s kajenjem. Več kot 95% bolnikov s to boleznijo je kadilcev. Pri mnogih se razvije gangrena in je potrebna amputacija. Smrt zaradi anevrizme aorte je pri kadilcih petkrat pogostnejša. Obstaja pa tudi zveza čeprav manj izražena, med kajenjem in kapjo.

Kajenje in kronični bronhitis in enfizem

Kajenje je glavni vzrok za nastanek bronhitisa, nikakor pa ni edini. Atmosferska onesnaženost, zlasti premogov dim in poklicna dispozicija nekaterim vrstam prahu lahko povzročijo kronični bronhitis vendar v glavnem le pri kadilcih. S prenehanjem kajenja se okvara pljuč zaustavi, kar lahko podaljša življenje, čeprav je obstoječa okvara pljuč navadno že permanentna. S testi pljučne funkcije lahko odkrijemo tiste kadilce, ki imajo šele začetne okvare, ki pa se bodo z nadalje-

živajo, vendar pa ni bistvena za užitek življenja. Zatorej, kaditi ali ne kaditi, to je zdaj vprašanje!

Prim. dr. Janez Platzer

MODROSTI

Kdor pijan ubija, bo trezen obešen. Heywood

Pijanost je prostovoljna norost. Seneka

Jed, pijača, spanje, ljubezen — vse bodi umerjeno. Hipokrat

Ni je iskrenejše ljubezni, kot je ljubezen do jedi. Shaw

Lakota je najboljša začimba jedi. Cervantes

S kruhom so vse žalosti manjše. Cervantes

DRUŽBA IN KNJIGA

Tako se imenuje akcija, ki je v resnici nadaljevanje akcije »človek, delo, kultura«. Njena nosilca sta tako SZDL kot ZKS. Zato je na Ravne 8. aprila tudi prišla delovna skupina CK pod vodstvom tov. Šalija. Razgovor z nekaterimi poklicnimi kulturniki in političnimi funkcionarji ravenske občine in koroške regije je bil precej dolg. Predvsem so Ravenčani predstavili:

— knjižnično mrežo v občini, njeno delovanje in načrtovano delo v prihodnje,

— prodajne razstave knjig glavnih slovenskih založb v preteklem obdobju, ki jih je priredila komisija za kulturo sindikata železarne,

— beležke o novih knjigah in literarne prispevke v Informativnem fužinarju.

Razmišljanja tov. Šalija in tov. Ujčiča se da zelo na kratko strniti takole:

— Naložba v človeka je stabilizacijsko dejanje.

— Načitan, torej kultiviran človek bo bolj obveščen samoupravljalec in delegat od nenačitanega.

— Delavci morajo oblikovati svoje interese na področju knjige, potem pa jih delegatsko uveljavljati v vseh ustanovah, katerih glavna dejavnost je knjiga, torej — pri založbah, knjigarnah in knjižnicah.

— Pristop do delavcev, ko jih poskušamo pridobiti za branje,

naj ne bo »kulturtregerški« niti prosvetiteljski, ampak naj prebujajo v njih potrebo po spoznavanju lepega in koristnega.

Zanimanje za dobro knjigo je mogoče spodbujati in širiti na mnogo načinov. Ali smo na Ravnah nasploh ter v železarni posebej z dosedanjimi zadovoljni ali ne, je seveda stvar samokritičnosti. Vsaj kar zadeva naš časopis, je treba manj pozornim ali nevednim le povedati naslednje:

— Precej redna rubrika »S knjižne police« je že osmo leto prispevek v tej smeri (lahko jo še izboljšamo, ne da bi pri tem postali reklamna agencija za posamezno založbo).

— Objavljene humoreske so leposlovje.

— Objavljeni odlomki v rubriki »Vzorci moderne proze« prav tako.

— »Proza ali pesmi naših delavcev« tudi.

— Tudi aforizme bi težko šteli kam drugam.

Toliko pač prispevamo, ne da bi nas bil kdajkoli kdorkoli k temu posebej naganjal. Če pa se bodo na tem področju pojavile še sveže ideje ali kar realizacije takih idej, jim bomo seveda radi dali ustrezen prostor pa tudi sami jih utegnemo v prihodnje še kaj imeti.

Marjan Kolar

Godba na pihala Prevalje

raznih podjetij in šol, so lesarji, mizarji, papirničarji in železarji, pa so vendarle našli skupne note.

Pravi, da so amaterji, saj vaje, koncerte in pogrebe obiskujejo le iz gola veselja. Včasih se na koncu malo poveselejo, kaj malega pojedjo in popijejo, tudi zapojejo in tedaj njihovi instrumenti počivajo. Glede plačila dirigenta so si enotni, da za svoje delo dobiva premalo, medtem ko drugi igrajo zase, za svoje veselje in za krajane. Igrali so tudi v Krškem, saj so z njihovimi glasbeniki v dobrih odnosih zaradi glasbe in zaradi prijateljstva. Tam so šele spoznali, koliko dá družba za

godbo na pihala. Čeprav je Krško nerazvita občina, imajo svojo dvorano, glasbila, denar in seveda veselje. Veselje in močna volja sta edino, v čemer se lahko primerjamo z njimi.

Ivan oblublja, da bodo za 1. maj zbudili vse krajane z veselo koračnico.

Kar z veseljem zapustim hrupno sobo, polno zvokov prevaljske »pleh muzike« in se vključim v množico vase zaprtih obrazov, ki hitijo gor in dol po cesti ter odnašajo s seboj podobne in različne probleme. S seboj imam Ivanovo oblubo, da bodo za 1. maj zbudili vse krajane z veselo koračnico.

C. H.

DELO IN ŽELJE PIHALNEGA ORKESTRA NA PREVALJAH

Nasmehnem se, ko se mi pogled ustavi na nekdanjem sošolcu, prijatelju iz otroških let in njegovem črnem kovčku, v katerem počiva ves sijoč glasbeni instrument. Namig, pozdrav, beseda da besedo in takoj sva v teški debati o »plehmuziki« na Prevaljah.

Ivan mi pojasnjuje, da igra že več kot deset let pri godbi na pihala, kako se iz leta v leto prebijajo iz težav in tegob, ki jim jih ne manjka. Z denarjem niso najbolj založeni, saj rabijo več in več instrumentov in ti veliko stanejo, čeprav gre vsa članarina, ki jo plačujejo krajani in delavci, v ta namen. Tako vidijo, da jih imajo krajani radi, da od njih nekaj pričakujejo. Ko so jih prosili za povišanje članarine, ni bilo nobenih problemov ali pritožb. Najbolj pa jih veseli, da so njihovi koncerti vedno obiskani. Promenadni koncert (posebno za 1. maj) bi lahko trajal kar ves teden, če bi hoteli zadovoljiti vse navdušene poslušalce.

Za pihalno godbo pa ni zanimanja samo med poslušalci, temveč tudi med mladino, kar je posebno razveseljivo. Veliko, vedno več jih prihaja, da bi se učili igranja. Ivan pravi, da jim nudijo res vse instrumente in jih učijo. Težava je le v tem, da je glasbena šola na Ravnah in ta sprejme le enega do dva učenca. Najbolj ga boli (pa ne samo njega), da nimajo ustreznih prostorov za vadbo. Ta, v katerem vadijo sedaj, je v kleti prevaljske zadrage. Je ozek, dolg, nizek, v njem ni nobene akustike. Vse je na tesnem, povsod so instrumenti in omare za arhiv, nimajo pa nobenega ventilatorja.

O tem sem se lahko prepričal, ko mi je prijatelj razkazal po »špricarju« te

prostore. Pozabil pa je povedati, da grozno smrdi po premoju iz sosednjega prostora. V takšnem se vsakemu upira vaditi, doma pa ne morejo toliko, saj večinoma stanujejo v blokkih. Ker imam sam kar dva takšna sosedja, vem, kaj to pomeni! Zaradi tega se jim tudi pozna pri kvaliteti, kadar igrajo.

Njihove želje so usmerjene v nov kulturni dom na Prevaljah, kjer bodo dobili nove prostore. Z njimi bodo še bolj razširili igranje in kvaliteto. Kakor pa se veselijo novega prostora, toliko jih skrbi, kako bo z akustiko, saj prostor ni takšen, kot so oni predlagali in kar je za njih najvažnejše. Vsi se že nestrno ozirajo v dom, ki dobiva novo podobo — ves je v barvah in bakrenih policah. Od zunaj bo krasen, kaj pa bo znotraj, lahko samo ugibamo. Novi prostor bo zelo izkoriščen, saj se glasbeniki dogovarjajo, koliko bodo vadili, naj bi prostori bili samo zanje (sliši pa se, da ga bodo uporabljali tudi drugi). Tako navdušeno je pripovedoval vse to, da sem dobil predstavo, da bo to njegov drugi dom, še posebno, če bodo točili...

Podražil sem ga, kdaj se misli poročiti, pa mi je pojasnil, da nima časa, da bi si iskal boljšo polovico, sicer pa je za sedaj še vedno zadovoljen s svojim kovčkom in »NJO« v njem.

Prostega časa skoraj nima, saj je vsak ponedeljek in četrtek na vajah. Imajo pa tudi obveznost, da ne morejo manjkati na raznih proslavah, komemoracijah in koncertih. Tako včasih opravi »dva šihita« na dan, pa čeprav naj bi bil ta drugi njegov hobi.

V prevaljski pihalni godbi so glasbeniki pobrani res iz vseh slojev — iz

S KNJIŽNE POLICE

Izvirna dela

Alfonz Gspan, Cvetnik slovenske vezane besede, II. knjiga, SM, Lj., 478 str., 450 din.

Prvemu delu je Slovenska matica zdaj dodala še drugega in obe knjigi skupaj predstavljata obsežen, temeljit in večkrat monografsko komentiran izbor slovenske umetne vezane besede od njenih začetkov do Prešernove smrti.

Leopold Suhodolčan, Levi in desni klovn, MK, Lj., 188 str., 248 din.

Le nekaj dni po izidu pričujočega izbora kratkih zgodb, je pisatelj Suhodolčan umrl. Prav to žalostno dejstvo pa daje knjigi še večjo vrednost, saj se mladi bralci ne bodo mogli več veseliti novih dogodivščin, ki jih je skrbno predstavljaval pisatelj v knjigah, radijskih in TV igrar, po šolah in periodičnih listih.

Ana Kranje, Metode izobraževanja odraslih, DE Lj., 284 str., 260 din.

Knjiga je namenjena za študij andragoške didaktike in kot priročnik strokovnjakom na področju izobraževanja odraslih. Uporabna je tudi za planiranje in organizacijo seminarjev, tečajev in šol za odrasle.

Nada Sfiligoj, Osnove politične ekonomije, DDU, Lj., 84 str., 110 din.

Učbenik zajema uvodne ekonomske pojme, teorijo vrednosti in cen ter kapitala in presežne vrednosti. Delo je pisano posebej za razumevanje našega gospodarstva.

PREVODI

Gerald Green, Holokavst, roman, PZ, MS, 526 str. 250 din.

Delo poskuša izprašati vest o nečloveškem početju in ideologiji, ki sta sredi dvajsetega stoletja zavladala sredi Evrope ter širila pogin in uničenje — čeprav bi morala biti pokopana nekje v sivi davnini.

Per Wästberg, Zračna kletka, roman, ZO, MUB., 487 str. 440 din.

V odličnem prevodu Janka Modra smo dobili delo avtorja, ki zastopa svojevrstno novo romantiko. Obravnava najbolj nemogoče, izjemne situacije in dogodke v življenju ljudi, sočasno pa se loteva stvari, ki nam niso nevsakdanje. Knjiga je pisana z veliko mero inteligence, brez sentimentalnega pogrevanja čustvenih vrednot.

V. O. Bogomolov, Ivanovo otroštvo, mladinska povest, MK, Lj., 100 str. 90 din.

V pretresljivi pripovedi je pisatelj segel v vojni čas v jugovzhodni Belorusiji. Avtor pripoveduje zgodbo o dečku siroti, kateremu so očeta ubili, mater pa odgnali Nemci. Kot izvidnika ruske vojske so ga Nemci prijeli, zasliševali in ustrelili.

Kerstin Lokrantz, Šivanje, priročnik, ZCZ, Lj., 192 str. 160 din.

Po navodilih in krojih v tem priročniku si lahko sešijemo znana oblačila iz raznih dežel sveta, kot npr. škotski kilt, eskimski anorak, japonski kimono ali razna delovna oblačila. Izdelava je zelo enostavna tudi za manj večše šivilje. (Po Knjigi 80)

REKREACIJA IN ŠPORT

PRVENSTVO DELOVNE SKUPNOSTI ZA GOSPODARJENJE V STRELJANJU

Delavci DS za gospodarjenje so se pomerili v streljanju zračno puško. V ženski konkurenci se je pomerilo devet posameznice, ki so imele po deset strelcev. Prvo mesto je osvojila Alenka Dolinšek s 56 krogi, druga je bila Helena Burjak 48, tretja pa Ivica Svarec 41. Pri moških je tekmovalo 17 posameznikov, ki so imeli po 20 strelcev. Zmagal je Ladi Homan 147, drugi je bil Maks Pešl 142 in tretji Marjan Steharnik s 138 streli. Udeležba je bila zelo dobra, saj je nastopila več kot tretjina zaposlenih delavcev.

V ekipni konkurenci vodil med 19 udeleženi pri ženskah Alenka Dolinšek s 74 točkami. Sledijo Ivica Svarec 59, Lizika Potočnik 55, Gelca Juraja 50, Ljuba Mlakar 50 itd. Pri moških vodil med 28 udeleženi Vlado Homan s 113 točkami pred Marjanom Steharnikom 103 itd.

V DS za gospodarjenje je 71 zaposlenih, vsaj enega tekmovalca med šestimi, ki so bila v letošnjem letu, se je udeležilo 47 zaposlenih ali 66 %.

ODBOJKA

PETA ZMAGA IGRALK FUŽINARJA

V 16. in 17. kolu prve zvezne lige je igral Fužinar obe tekmi na domačem terenu. V prvi je bil poražen v srečanju z odlično ekipo iz Reke s 3:1. V drugem srečanju pa so naša dekleta premagala petouvrščeno ekipo Vukovarja s 3:1 in tako tudi teoretično potrdila obstanek v prvi zvezni ligi. Pred zadnjim kolom lahko potrdimo resnično izjav, ki so jih dale igralke in njihov trener, da bodo ostale v zvezni ligi. Na obeh zadnjih tekmah se je z borbeno igro in odličnimi servisi izkazala najmlajša igralca Lorberjeva. V igri na mreži pa sta svoj delež prispevali Hrastnikova in Godčeva.

V drugi zvezni moški ligi je Fužinar gostoval na Reki in premagal INO s 3:1. S to zmago so si igralci Fužinarja zagotovili tretje mesto za Stavbarjem in Metalcem ter pred bivšima prvotagema Reko in Karlovcem.

Mežičani so na domačem terenu premagali Bled s 3:1, na gostovanju v Sisku pa so izgubili proti Metalcu s 3:0. Mežica bo pristala na sedmem mestu, kar pa je premalo za uvrstitev v prvo B ligo.

V ženski republiški ligi sta obe koroški ekipi po dvakrat zmagali: Mežičanke so premagale Tabor in Krko, Mislinja pa mlado ekipo Branika in Gorje.

V drugem kolu članske republiške lige sta bila oba koroška predstavnika poražena: Zerjav je izgubil v Sempetru s 3:0, Mislinja pa s Topolščico s 3:1.

ATLETIKA

OTVORITVENI MITING V CELJU

150 tekmovalcev iz desetih klubov je sodelovalo na prvem atletskem tekmovalju na prostem. Med koroškimi tekmovalci je imel največ uspeha mladinec Zeljko Pešič, ki je osvojil tretje mesto pri metu krogle v članski konkurenci.

MEDNARODNI MITING V GORICI

Šest atletov Koroškega atletskega kluba je sodelovalo na mednarodnem mitingu v Novi Gorici, kjer so bili doseženi odlični rezultati. Naši tekmovalci Zeljko Pešič, Mitja Kadiš, Darja Lihetneger, Tanja Skuk in Zora Sredenšek so v svojih disciplinah ponovili lanske rezultate. Izkazal se je Dušan Strmčnik, ki je preskočil višino dveh metrov in osvojil šesto mesto.

NOGOMET

V 16. kolu vzhodne republiške nogometne lige je igrala članska selekcija Koroške na domačem terenu proti celjskemu Kladivarju. Naši nogometarji so ponovno razočarali zveste ljubitelje in izgubili z 2:1. Zmagoviti za detek so dosegli gostje v zadnji minuti srečanja. Za Koroško je bil uspešen Janez Kokalj. Mladinska selekcija Koroške je igrala neodločeno 0:0 s Kladivarjem. V sedemnajstem kolu sta bili obe selekciji prosti.

KOROŠKA LIGA

V 2. in 3. kolu spomladanskega prvenstva so bili doseženi naslednji re-

zultati: Ojstrica—Kograd 4:1, Holmec—Peca 1:0, Leše—Radlje 1:1, Slovenj Gradec—Akumulator 2:1, Peca—Ojstrica 2:1, Radlje—Korotan 3:1, Holmec—Akumulator 2:0 in Leše—Kograd 4:1. V vodstvu je Ojstrica. Fužinar je v interesu koroške selekcije odstopil od nadaljnega tekmovalja.

NAMIZNI TENIS

V Mariboru je bilo ekipno mladinsko republiško prvenstvo, ki se ga je po izbirnem sistemu udeležilo osem najboljših ekip. V moški konkurenci je zmagal Maribor, ki je v odločilnem dvoboju premagal Fužinar s 5:3, druga je bila Olimpija, tretji Fužinar, četrti pa Triglav. Ta moštva so se uvrstila na državno prvenstvo, ki bo prihodnji mesec v Tuzli.

V Ljubljani so se v enaki konkurenci pomerila dekleta. Naše predstavnice so v postavi Jana Ačko, Ingrid Trbižan in Barbika Logar osvojila drugo mesto za ljubljansko Olimpijo, ki je dejansko republiška selekcija. S to uvrstitvijo so se tudi mladinke Fužinarja uvrstile na državno prvenstvo.

FRENKOV MEMORIAL V CELJU

180 sedanjih in bivših igralcev namiznega tenisa se je pomerilo po starostnih skupinah. V srednji starostni skupini sta se v finalnem srečanju pomerila Maklin in Jamšek. Zmagal je Jamšek z 2:0.

KAJUHOV MEMORIAL V LJUBLJANI

Več kot tisoč udeležencev iz 124 klubov in delovnih organizacij je tekmovalo na letošnjem 8. memorialu. V mladinski konkurenci je zmagal Bojan Pavič, ki je v finalnem srečanju premagal igralca Olimpije Založnika z 2:0. V ekipni konkurenci pa je naš par Pavič—Janežič v finalnem srečanju premagal Maribor s 3:2.

ALPSKO SMUČANJE NAŠI TEKMOVALCI V BOJU ZA FIS TOČKE

Naša maloštevilna ekipa v alpskem smučanju se je udeležila državnega prvenstva in veleslalomu za »Memorial Zdravka Križaja«, ki je štel za FIS točke. Tekmovalca na Zelenici se je udeležilo 112 smučarjev iz petih držav. Prvi dan so tekmovali v veleslalomu za državno prvenstvo. Solidno 17. mesto je dosegel Andrej Hölel, po napakah v obeh vožnjah pa je Andrej Stefanovič dosegel 25. mesto. Miran Stefanovič je dosegel 40. mesto. Slalom za državno prvenstvo je končal samo Andrej Stefanovič in zasedel zelo dobro 10. mesto.

Veleslalom za »Memorial Zdravka Križaja« je našemu tekmovalcu Andreju Stefanoviču prinesel lep uspeh. Po manjši napaki v prvi vožnji je zasedel 12. mesto. V drugi vožnji je smučal resnično izvrstno in se je prebil na 7. mesto z zaostankom v skupnem seštevku za zmagovalcem Juretom Frankom za 4,82 sekunde in drugouvrščeni Bojanom Križajem za 3,82 sekunde.

Miran Stefanovič je po manjši napaki v drugem teku zasedel 25. mesto, Andrej Hölel pa je tekmovalje končal že v prvi vožnji.

ROKOMET

V 1. in 2. kolu spomladanskega dela prvenstva je članska ekipa Fužinarja dvakrat gostovala in obakrat izgubila. Prvo srečanje so izgubili s Krogom z 20:11, drugo pa z Veliko Nedeljo s 23:17. S tema porazoma je Fužinar prepustil vodilno mesto Veliki Nedelji.

Uspešni so bili mladinci, ki so z 12:9 premagali Veliko Nedeljo.

PLAVANJE

V Kranju je bilo ekipno in posamično državno prvenstvo za pionirje B, ki so stari osem do deset let. Fužinarja je zastopal le Dejan Karadža, ki je osvojil tri bronaste kolajne, in sicer na 100 in 200 m delfin ter na 100 metrov kralj.

V Ljubljani so tekmovali pionirji A — od 10 do 12 let. V ženski konkurenci je bila uspešna Saša Kričej, ki je med najboljšimi jugoslovanskimi pionirkami osvojila drugo mesto na 100 m prsno.

V Trbovljah je na republiškem prvenstvu starejših pionirjev Sandi Ambrož osvojil 3. mesto na 200 m hrbtno.

V Ljubljani je bilo državno prvenstvo za starejše pionirje. Fužinarja je zastopal le Sandi Ambrož, ki je v disciplini 100 m hrbtno osvojil četrto mesto. S. F.

SMUČARJI FUŽINARJA ZAKLJUČILI USPEŠNO SEZONO

Tudi aprila letos je smučarski klub Fužinar ob zaključku dokaj uspešne in pestre smučarske sezone 1979/80 organiziral na Ošvenovem klubsko tekmovalje v veleslalomu.

Kljub temu da je pomlad že skoraj povsod vzela sneg, ga je bilo tu dovolj. Kar 100 članov SK Fužinar se je tokrat spustilo po veleslalomski progi, katero so morali ravenski smučarski strokovnjaki v celoti posuti s snežnim cementom. Prav na klubskem tekmovalju se je ponovno pokazalo, da smučarski šport na Ravnah ne bo nikoli zamrl, saj je za to porok »vojska« mladih, nadarjenih smučarjev, njihovi trenerji, organizatorji, sodniki in starši, ki ne poznajo mej pomoči niti plačila za opravljeno delo na belih smučiščih in v telovadnicah.

Rezultati:

Mlajše cicibanke: 1. Nina Zmagaj, 2. Karin Dvornik, 3. Aleksandra Venek. Mlajši cicibani: 1. Marko Valant, 2. Domen Fras, 3. Grega Koren.

Cicibani: 1. Borut Močilnik, 2. Silvo Kordež, 3. Jani Maklin.

Cicibanke: 1. Petra Videmšek, 2. Katja Skrinjar, 3. Mateja Gros.

Mlajši pionirji: 1. Pavel Cebul, 2. Dušan Zagar, 3. Darjan Orešnik.

Mlajše pionirke: 1. Mirjam Videmšek, 2. Saša Kamnik, 3. Urška Navodnik.

Starejši pionirji: 1. Alojz Potočnik, 2. Boris Maklin, 3. Jani Ažnoh.

Starejše pionirke: 1. Breda Brumen. Mlajši mladinci: 1. Miran Stefanovič.

Mlajše mladinke: 1. Mateja Koren. Člani: 1. Andrej Stefanovič, 2. Roman Polajner, 3. Poldi Kodrun.

Trenerji: 1. Roman Skrinjar, 2. Jani Mikel, 3. Klemen Maklin.

Sodniki: 1. Rok Navodnik, 2. Tomo Stefanovič, 3. Anton Godec.

Zenske sodnice: 1. Jožica Taks, 2. Anica Fanelj, 3. Mira Videmšek.

Ob koncu še beseda o minuli smučarski sezoni ravenskih smučarjev. Tekmovalci SK Fužinar (vseh kategorij) so se udeležili nad 60 tekmovalj regijskega in vrhunškega razreda. Za tekmovalja pa so se pripravljali največ na Ošvenovem in na Peci, saj so imeli 80 dni treninga na snegu. Tako so presmučali kar 5100 slalomskih in 4700 veleslalomskih vrtic. SK Fužinar Ravnah pa je v minuli sezoni pridelil tudi 6 tekmovalj regijskega in vrhunškega razreda. F. Rotar

Breg cveti

ŠAH

Na Ravnah na Koroškem je bilo v organizaciji SK Fužinar 18. pionirsko republiško prvenstvo posameznikov in posameznice v šahu za leto 1980. Otvoritev je bila v telovadnici OŠ Koroški jeklarji s krajšim programom, ki so ga pripravili učenci te šole. Nastopili so: pevski zbor, folklorna, ritmična in akrobatska skupina. Dobrodošlico udeležencem in njihovim spremljevalcem je zaželel predsednik SSD učencev Zlof, za njim je prevzel besedo predstavnik SZS tov. Perovič, nadaljeval pa sekretar OK ZKS občine Ravne tov. Franc Tušek, ki je bil istočasno predsednik organizacijskega odbora, ter po krajšem nagovoru odprl tekmovalje.

Prvenstvo je potekalo po razpisu, s tem da smo odsotnega tekmovalca iz ljubljanske regije nadomestili z domačim občinskim prvakom. Ostali udeleženci pa so bili vsi najboljši pionirji in pionirke vseh 10 regij iz Slovenije. Pri pionirjih sta se za naslov republiškega prvaka potegovala Jurij Mohr, mojstrski kandidat iz Maribora, in Stefan Čigan, I. kat. iz Murske Sobote. Oba sta premagala vse nasprotnike, medsebojni dvoboj pa remizirala. Zmagovalec in republiški prvak je postal Čigan, ker je imel boljši seštevek po sistemu Buchholz. 3. Emil Luzar, Novo mesto, 6. 4. Miloš Ravec, Sežana, 5,5. 5. Franc Brinovec, Zalec 5 itd. Leon Nikl iz Slovenj Gradca je bil 9. s 4,5 točke, Franc Harnik z Mute pa 14. s 4 točkami. Skupaj je sodelovalo 20 pionirjev.

Med pionirkami je postala republiška prvakinja Irena Sifrar iz Maribora z 8 osvojenimi točkami, remizirala je le z drugouvrščeno Horvatovo in osmouvrščeno Grafenauerjevo. 2. Lidija Horvat, Maribor 7,5. Na zelo dobri 3. mesto se je uvrstila Mira Sekolovnik iz Dravograda 6, 4. Brigita Cavužič, Murska Sobota, 5. Nadja Jalen, Smartno pod Smarno goro, obe po 5 točk. Modic Lucija in Sturm Maja iz Mute, ki sta zastopali Koroško, sta se uvrstili prva na 13. mesto s 4,5, druga pa na 14. mesto s 4 točkami.

Za mnoge prvič štartne številke

